

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیهٔ
معلم و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم
رهنمای تدریس جغرافیه

صنف ۹

رهنمای تدریس جغرافیهٔ صنف ۹

سال چاپ : ۱۳۹۰ هـ. ش.

وزارت معارف

معینیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیهٔ
معلم و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم

رهنمای تدریس جغرافیه

صنف نهم

سال چاپ: ۱۳۹۰ هـ ش.

مؤلفان:

- پوهنمل دوکتور اندوس رحمت ځواکمن
- معاون مؤلف سامعه واعظ
- معاون مؤلف رحمن عنایت

ایدیت علمی و مسلکی:

- پوهاند غلام جیلانی عارض

ایدیت زبانی:

- سید محمود خلیق

کمیتهٔ دینی، سیاسی و فرهنگی:

- داکتر عطاء الله واحدیار مشاور ارشد وزارت معارف و رئیس نشرات.
- حبیب الله راحل مشاور وزارت معارف در ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی
- مولوی قیام الدین کشاف
- مؤلف عبدالرقیب جهید

کمیتهٔ نظارت:

- دکتور اسدالله محقق معین نصاب تعلیمی، تربیهٔ معلم و مرکز ساینس
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژهٔ انکشاف نصاب تعلیمی
- معاون سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

طرح و دیزاین:

حمیدالله غفاری و حمید کریمی

بسم الله الرحمن الرحيم

سرود ملی

دا وطـــن افغانــــستان دی	دا عـــزت د هـــر افغـــان دی
کــور د ســولې کــور د تــورې	هــر بچـــی یــې قهرمـــان دی
دا وطــن د ټولــو کــور دی	د بلوڅـــــــو د ازبکــــــــو
د پـــښتون او هـــزاره وو	د ترکمنــــــو د تاجکــــــو
ورســره عــرب، ګوجــر دي	پامیـــــریان، نورستانیـــــان
براهـــوي دي، قزلبـــاش دي	هــم ایمـــاق، هــم پـشه یـان
دا هیـــواد بــه تــل ځلیـږي	لکــه لمــر پــر شنه آسمـان
پــه سینــه کــې د آسیــا بــه	لکـــــه زړه وي جـــــاویدان
نــوم د حــق مــودی رهبــر	وایــو الله اکبــر وایــو الله اکبــر

بسم الله الرحمن الرحیم

استادان، معلمان و شاگردان عزیز،

تعلیم و تربیه اساس انکشاف و توسعۀ هر کشور را تشکیل می‌دهد، نصاب تعلیمی یکی از عناصر مهم تعلیم و تربیه می‌باشد، که مطابق انکشافات علمی و نیاز مندی‌های جامعه وضع می‌گردد، واضح است که انکشافات علمی و نیازمندی‌های جامعه همواره در حال تَطَوُّر می‌باشد؛ بناءً لازم است نصاب تعلیمی نیز به صورت علمی و دقیق تغییر نماید؛ البته نباید نصاب تعلیمی تابع تغییرات سیاسی، نظریات و تمایلات اشخاص گردد.

کتبی که امروز در دسترس شما قرار دارد بنابر همین اساس تهیه و ترتیب گردیده است، موضوعات علمی مفید در آن اضافه شده است، فعال نگه داشتن شاگردان در عملیۀ تدریس جزء پلان تدریس گردیده است.

امیدوارم تدریس این کتاب با استفاده از روش‌های آموزش فعال مطابق رهنمودها و پلان تعلیمی تعیین شده صورت گیرد، و اولیای شاگردان نیز در تعلیم و تربیۀ با کیفیت دختران و پسران خود همکاری متداوم نمایند، تا اهداف و آرزوهای معارف بر آورده گردیده، نتایج و دست آوردهای خوبی برای شاگردان و کشور ما داشته باشد.

من باور دارم که استادان و معلمان گرانقدر ما در تطبیق مؤثر نصاب تعلیمی رسالت و مسؤولیت بزرگ خوش را انجام می دهند.

وزارت معارف همواره تلاش می‌نماید تا نصاب تعلیمی معارف مطابق اساسات دین مبین اسلام و معیارهای علمی با در نظر داشت نیازمندی‌های مُبرم جامعۀ ما انکشاف یابد.

در این عرصه از تمام شخصیت‌های علمی و دانشمندان تعلیم و تربیۀ کشور و اولیای محترم شاگردان تمنا دارم، تا با ارائۀ نظریات و پیشنهادات سالم و مفید خویش مؤلفان ما را در بهبود تألیف کتب درسی یاری نمایند.

از همۀ دانشمندانی که در تهیه و ترتیب این کتاب سهم گرفته اند، و از مؤسسات محترم ملی و بین المللی و سایر کشورهای دوست که در تهیه و تدوین نصاب تعلیمی جدید و طبع و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند صمیمانه اظهار امتنان و قدردانی می‌نمایم.

و من الله التوفیق

فاروق«وردک»

وزیر معارف جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست عناوین

فصل اول

کلیات پروگرام درسی علم جغرافیه

۱ـ مقدمه

اهمیت تعلیم و تربیت و رسالت معلمان

مربیان هر کدام تعلیم و تربیه را به شکل‌هایی تعریف کرده اند. عده ای تعلیم و تربیت را انتقال، ارزیابی و توسعه یی میراث فرهنگی گذشته گان می‌دانند. عده ای نیز تعلیم و تربیت را تشکیل نهایی، صفات و قابلیت‌های معین در فرد خوانده اند. پاره ای هم تعلیم و تربیت را آشکار ساختن استعدادهای نهفته در فرد یا به بیان روشن تر به فعل در آوردن توانایی و استعدادهای فرد می‌شمارند. برخی از مربیان، تعلیم و تربیت را آماده کردن فرد برای زنده گی کردن در اجتماع معین و آشنا ساختن وی به آداب و رسوم و عقاید و افکار خاص می‌پندارند. امروز نظریات مفیدتری دربارهٔ ماهیت تعلیم و تربیه به وسیلهٔ دانشمندان بزرگ ابراز شده است که نقل آنها در این مقدمه دارای اهمیت خاص است.

از نظر دین اسلام، هدف تعلیم وتربیت، پرورش انسان کامل است. و انسان کامل کسی است که همه ابعاد جسمی او در حد توانایی رشد و تکامل پیدا کند. وظیفهٔ مهم معلمان؛ رشد ابعاد جسمی انسان است چه موضوعات مختلف درسی هر کدام به دنبال تحقیق و پرورش بعد خاصی از وجود آدمی است.

بعضی از مربیان، تعلیم و تربیت را رهنمایی جنبه‌های متعدد ابعاد جسمی فرد، یعنی جنبه‌های جسمانی، عقلانی، عاطفی، اجتماعی، کاری، هنری، معنوی و جنبهٔ اخلاقی می‌دانند.

جان دیویی، تعلیم و تربیت را تجدید نظر در تجربیات و تشکیل مجدد آنها به گونه‌ای که موجبات رشد بیشتری را در فرد فراهم نماید، تلقی کرده است.

همه تعاریف فوق از جهاتی درست اند، اما به تنهایی بسنده نیستند. مربیان از تعلیم و تربیت شاگردان انتظار زیادی دارند. آنها از شاگردان انتظار دارند که در کنار فراگیری علم و هنر با فرهنگ و آداب و رسوم کشور خود آشنا شده و به منظور سازگاری با جامعه و ورود موفقانه به اجتماع، عادات، مهارت‌ها و نگرش‌های خاصی را کسب کنند، تا در نتیجهٔ شگوفایی استعداد بتوانند قابلیت‌های خود را تبارز دهند، مهارت‌های کاری و شغلی مورد نیاز را جهت کسب معاش و تأمین نیازهای اقتصادی جامعه یاد بگیرند. از سوی دیگر انتظار می‌رود ابعاد وجودی شاگردان که توسط زیست شناسان، روان شناسان، جامعه شناسان، فلاسفه و علمای اخلاقی شناسایی شده است، از طریق بازدهی تعلیم و تربیت رهنمایی، رشد و توسعه یابد.

هدف تعلیم و تربیت، پرکردن ذهن متعلم از حقایق و واقعیت‌های مختلف نیست. شاگرد خوب الزاماً کسی نیست که معلومات زیادی کسب کرده است، برعکس شاگرد خوب کسی است که ابعاد جسمی او در همه زمینه‌ها رشد پیدا کرده باشد و یاد گرفته باشد که چگونه یاد بگیرد. چنین فردی در تمام عمر در پی یادگیری است. دست آورد

تعلیم و تربیت این نیست که تنها به تربیت نخبگان توجه کند و به بقیه شاگردان بی اعتنایی کنند. نظام تعلیم و تربیت مطلوب، پرورش استعداد همه گان را مورد توجه قرار میدهد. تعلیم و تربیت به معنای صحیح آن به تحقیق همه ی اهداف تعلیم و تربیت توجه می‌کند. از سوی دیگر معلم آگاه و وارد به مبانی صحیح تربیتی، در همهٔ دوره‌های تحصیلی به تحقق تمام اهداف عمومی آموزش و پرورش از طریق فعالیت‌های مختلف درسی براساس برنامه طرح توجه دارد.

شاگردان در دورهٔ نوجوانی دارای ویژه گی‌های خاصی هستند. در این دوره متعلمین به لحاظ بدنی وارد مرحلهٔ جدیدی از تغییرات جسمانی می‌شوند. ارتباط شاگردان با یکدیگر و گروه همسالان در این دوره شکل مخصوصی به خود می‌گیرد. آماده گی شاگردان در این دوره برای انجام کارهای اجتماعی و شناخت آداب و رسوم مردم و اقوام مختلف زیادتر از دورهٔ کودکی آنان است. نوجوانان در این دوره به لحاظ عاطفی از هماهنگی با دیگران و انجام کارهای خوب و کمک به دیگران لذت می‌برند. آنها دوست دارند که خود به طور مستقل بسیاری از امور مربوط به خویش را انجام دهند. آنان در این دوره، علاقه بیشتری برای درک اسرار عالم و یادگیری دربارهٔ طبیعت و عالم معنا از خود نشان می‌دهند. ذوق هنری و حس زیبا شناسی کودکان در این دوره بیش از دورهٔ کودکی است. نوجوانان علاقه دارند که خود را به شکل‌های مختلف بیان کنند. آنها فرصت‌های مختلفی را برای آموزش فراهم می‌کنند. گاهی برخی از کارهای شاگردان همواره خوش آیند معلم نیست اما این فرصت‌ها از اهمیت تربیتی بالاتر برخورداراند. یک معلم آگاه، توجه دارد که از این فرصت‌ها برای رشد ابعاد جسمی شاگردان خود در زمینه‌های مختلف علمی، اجتماعی، اخلاقی، عاطفی، دینی، جسمانی و عقلانی استفادهٔ بیشتر نماید.

اهداف عمومی تعلیم و تربیه در افغانستان

اهداف عمومی تعلیم و تربیت در افغانستان با در نظر داشت جامعهٔ افغانی و انکشاف همه جانبهٔ علم و دانش در جهت آموزش و پرورش برای افراد آن ضروری پنداشته می‌شود. نکات ذیل شاخص‌های تعلیم و تربیه می‌باشد:

اهداف اعتقادی و اخلاقی

- تقویهٔ ایمان و اعتقاد به اساسات دین مقدس اسلام، توسعهٔ بینش اسلام عاری از افراط و تفریط مبتنی بر تعالیم قرآنی و سنن پیامبر (ص)
- ایجاد روحیهٔ خودشناسی به منظور خداشناسی
- تقویهٔ روحیهٔ اعتماد به نفس و الزام به سجایای اخلاقی
- ایجاد روحیهٔ نظم دسیپلین و رعایت ارزشهای قانونی.
- تقویهٔ روحیهٔ درک مسئوولیت در برابر ارزشهای تعلیمی، تربیتی و اجتماعی.

اهداف علمی و آموزشی

در نتیجهٔ مراحل آموزشی که به وسیلهٔ نصاب تعلیمی و سایر فعالیتهای ماورای نصاب تعلیمی صورت می گیرد، شاگردان دانش اساسی و لازمی را کسب و مهارتهای عالیتر فکری را انکشاف خواهند داد. بنابر این اهداف مهم علمی و آموزشی زیر در نظر گرفته شده است:

- کسب و تقویهٔ مهارتهای آموزشی از قبیل: شنیدن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن به کار بردن اعداد و حسن خط در زبان‌های رسمی و خارجی.
- آموختن مهارتهای آموزش: انکشاف استعدادها برای ارزیابی خودی در مراحل آموزش و نتایج حاصله از آن.
- تقویهٔ قابلیت تفکر، تعمق، مطالعه، تحقیق و ابتکار در زمینه‌های علمی، فرهنگی و فنی.
- آموزش علوم، فنون تکنالوژی معاصر وکسب مهارتهای فردی و اجتماعی مورد نیاز.
- کسب مهارت‌ها جهت حل معضلات و پرابلم‌های فردی و اجتماعی.

اهداف فرهنگی و هنری

- شناخت فرهنگ و هنر (صنایع دستی، سوزن دوزی، خامکدوزی، بافت، رسامی، خطاطی، نقاشی، تزیین خانه و دیگر بخش های هنری) و هنرهای سالم جهانی و نیز پرورش و رهنمایی ذوق و استعدادهای هنری و زیبایی شناسی.
- آگاهی از تاریخ، فرهنگ، تمدن ملی و اسلامی افغانستان و جهان.
- حفظ اصالت و انکشاف فرهنگ، آداب و سنن پسندیدهٔ جامعهٔ افغانستان.
- انکشاف مهارت‌های هنری از طریق تمرین و فعالیت‌های انفرادی و جمعی.

اهداف مدنی و اجتماعی

تعقیب اهداف ذیل در انکشاف موقف شاگردان بحیث اعضای یک فامیل، محل، منطقه، اجتماع ملی و بین المللی کمک خواهد کرد:

- تقویه روحیهٔ حفاظت از نوامیس ملی، تحکیم بنیاد روابط خانواده برپایهٔ تساوی حقوق و اخلاق اسلامی.
- تقویهٔ روحیهٔ برادری، تعاون، صلح، عدالت اجتماعی، همبستگی ملی و بین المللی.
- انکشاف حسن خیر خواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، ضدیت با جنگ و مبارزه با مواد مخدر.
- تقویهٔ و روحیهٔ احترام به قانون و رعایت آن حمایت از حقوق قانونی همگانی بدون در نظر داشت قوم، جنس، سن، موقف اقتصادی و اجتماعی و وابستگی سیاسی و امثال این‌ها.
- انکشاف روحیهٔ مشارکت در فعالیت‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی.
- ایجاد روحیهٔ حل مسالمت آمیز اختلافات و برخوردها بطور صلح آمیز و سازنده.
- ایجاد روحیهٔ فرهنگ شکیبایی وتفاهم.
- تقویهٔ روحیهٔ استفاده از تجارب و دستآوردهای علمی و تخنیکی جامعهٔ بین المللی.
- تقویهٔ روحیهٔ احترام به کرامت انسانی و اساسات حقوق بشر.

ـ رشد انکشاف روحیهٔ احترام به مقام انسانی و اسلامی زن و حمایت از حقوق آنان.

ـ تقویهٔ روحیهٔ رعایت حقوق بزرگان، همسایه گان، شهروندان یا موازین جامعهٔ مدنی.

اهداف اقتصادی

ـ درک ضرورت‌های انکشافی و اقتصادی جامعه و ارتباط آن با اقتصاد خانواده.

ـ درک ارزش و اهمیت کار و تقویهٔ روحیهٔ اشتغال در مشاغل مفید.

ـ ایجاد روحیهٔ صرفه جویی، قناعت و پرهیز از اسراف وتجمل گرایی.

ـ شناخت منابع اقتصادی کشور و شیوه‌های مناسب استخراج و استفاده از آنها و پرورش روحیهٔ حراست از اموال ملی و منابع طبیعی.

اهداف عمومی دورهٔ متوسطه از صنف (۷-۹)

شاگردانی که دورهٔ ابتداییه را موفقانه سپری نمایند. طبق خواهش شامل این دورهٔ تعلیمی و تربیتی می‌شوند.

هدف کلی این دوره انتخاب مسیرهای مختلف زنده گی مطابق با استعداد و علاقهٔ شاگردان و با در نظرداشت ضرورت‌ها و امکانات کشور می‌باشد، اهداف این دوره را قرار ذیل میتوان در نظر داشت:

۱. . انکشاف روحیهٔ خود شناسی به منظور معرفت بیشتر به خداوند (ج).
۲. توسعه معلومات و تعمق در مسایل دینی، اخلاقی و مبانی اعتقادی و آشنایی مزید به دانش اسلامی.
۳. تقویت دستآوردهای تعلیمی و تربیتی دوره‌های گذشته و آماده گی برای دورهٔ بعدی.
۴. تشخیص استعدادهای شاگردان در رشته‌های مختلف درسی
۵. گسترش معلومات و انکشاف حس کنجکاوی شاگردان دربارهٔ محیط زیست، قوانین طبیعت، علوم و تجارب پیشرفته بشری که با مفاهیم، وسایل و اساسات ساینس استوار باشد.
۶. انکشاف متوازن آموزش زبانهای رسمی کشور، تقویهٔ زبان‌های مادری و زبانهای خارجی و انکشاف سویهٔ علمی شاگردان در افادهٔ مرامها به صورت تحریری و شفاهی.
۷. انکشاف روحیهٔ اخوت، تعاون، صلح و همبستگی ملی، ضدیت با جنگ‌های ناروا، مبارزه با مواد مخدر و نفی انواع تبعیض و تعصب و سمت دهی شاگردان در راستای رقابت‌های سالم در کارهای شایسته.
۸. رشد مهارتهای تصمیم گیری شاگردان برای انتخاب شغل مطابق با ذوق، علاقه و استعدادهای آنها.
۹. پرورش روحیهٔ مسئوولیت پذیری و انکشاف معلومات شاگردان در فعالیت‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی.
۱۰. پرورش علاقهٔ شاگردان به کار و سعی و تلاش در جهت فراهم ساختن زمینه‌های علمی آن.
۱۱. انکشاف مهارت‌های سنجش خودی در مراحل آموزشی.
۱۲. مواظبت از صحت جسمی خویش.

۲ـ معرفی برنامۀ درسی صنف

ارزش آموزش علم جغرافیه در دورۀ متوسطه

وزارت معارف وظیفه دارد که فرزندان کشور را انسان‌های مسلمان، آگاه و متمدن بار آورد، و این کار مستلزم آن است که متعلمان عزیز ما در دورۀ تحصیلی علاوه بر شناخت رشته‌های علوم و ریاضیات با دین، اخلاق، تاریخ، مدنیت و جغرافیای پیرامون خویش نیز به طور دقیق و عمیق آشنا شوند.

مطالعۀ تاریخ کشور از یکسو متعلمین را با مفاخر علمی و ادبی و سیاسی گذشتۀ شان آشنا می‌سازد و به آنها هویت تاریخی می‌دهد، و از حوادث و رویدادهای تاریخ ذهن متجسس متعلمین را به تجزیه و تحلیل وا می‌دارد و آنها را قادر می‌سازد که حوادث و رویدادهای روز را به خوبی تجزیه نمایند.

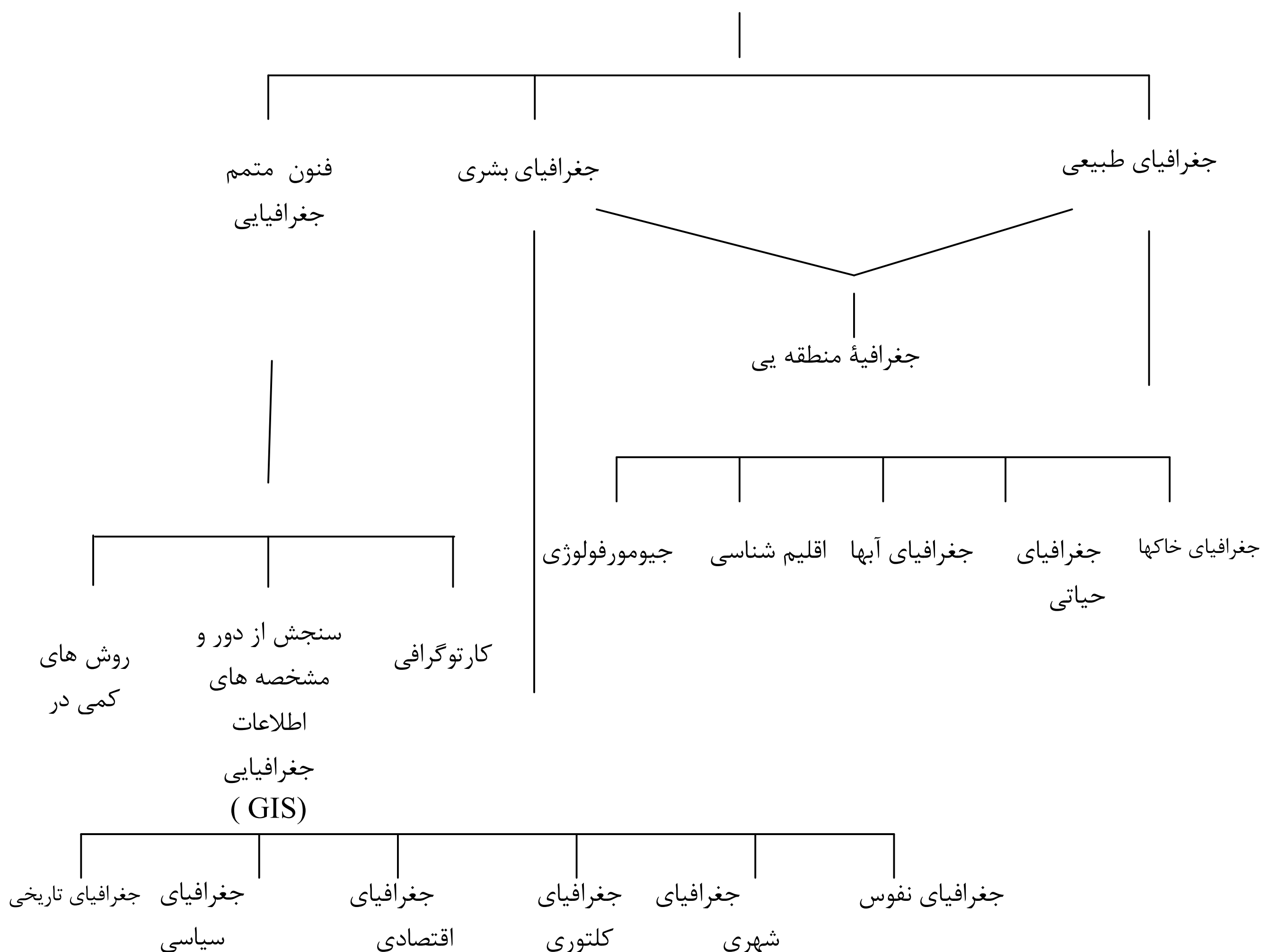
در جهان امروز که برخی آن را به دهکدۀ جهانی یاد میکنند، هر انسانی نه تنها باید با شهر و کشور خویش آشنا باشد، بلکه باید تمام کشورهای جهان را بشناسد و مشخصات طبیعی و اقلیمی، انسانی، اقتصادی و سیاسی مناطق و کشورهای مختلف جهان را بداند. علمی که میتواند این نیاز را بر آورده سازد جغرافیه است. آموزش جغرافیه متعلمین را با کشور، منطقه و جهان و حتی منظومه شمسی و کهکشان‌ها آشنا می‌سازد.

انسان‌ها دارای نیروهای غریزه یی هدایت کننده است تابه طور غریزه یی نظم و نسق یابند، بلکه آنها باید از ارزش‌های: هنجارها، نمادها و قوانینی که در جامعۀ خاص و یا همه جوامع بشری پذیرفته شده، پیروی کنند. این مجموعه قواعد و ضوابط رفتار چنان گسترده و پیچیده است که نیازمند آموزش رسمی در مکاتب می‌باشند. فرزندان ما علاوه بر ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته شده اجتماعی باید با قوانین رسمی کشور خویش نیز آشنایی پیدا کنند. تا بتوانند زنده گی آزاد منشانه داشته از عزت و کرامت انسانی برخوردار باشند.

ـ جغرافیه چیست؟

جغرافیه در یافت روابط پدیده‌های بشری با موضوعات طبیعی است که رابطهٔ متقابل بشری و طبیعی دست آوردها و تسهیلات را برای انسان در سطح زمین فراهم می‌سازد.

ضمناً علم جغرافیا از عناصر و منابع سطح زمین بحث می‌کند. در واقع، جغرافیه هم از طبیعت (اقلیم، منابع طبیعی، کوه‌ها، دریاها، بحرها، دشت‌ها، حیوانات، گیاهان، جنگل‌ها و...)، و هم از مسایل بشری (جمعیت و نفوس، کشورها، نژادها، زبان، ارتباطات و حمل و نقل) و هم از رابطه انسان و طبیعت (مسایل مربوط به محیط زیست) و برنامه‌های انسانی برای بهره برداری خردمندانه از منابع زمین بحث میکند.

علم جغرافیه که روابط انسان با محیط و تأثیرات متقابل آن را بالای یک دیگر مطالعه می‌نماید به دو بخش عمده تقسیم میشود:

۱ـ جغرافیای فزیکی (طبیعی): پدیده‌های طبیعی و تأثیر متقابل آن را بالای انسان مطالعه می‌نماید.

۲ـ جغرافیای بشری: (انسانی): پدیده‌های بشری و تأثیر متقابل آن را بالای محیط طبیعی مطالعه می‌نماید.

جغرافیای طبیعی با علوم ذیل رابطه دارد:

ـ خاک شناسی،هایدرولوجی (آب شناسی)، هواشناسی، اقلیم شناسی، بیولوژی، جیولوجی و علوم نباتی.
جغرافیای بشری با علوم ذیل رابطه دارد:
ـ نفوس شناسی (جمعیت شناسی)، بشر شناسی، جامعه شناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، تاریخ و حتی توریزم
همچنین جغرافیه دارای فنون متمم خاص میباشد که با علوم فضایی، هندسه، کارتوگرافی و سیستم معلوماتی جغرافیه (GIS) وغیره ارتباط دارد.

اهمیت آموزش علم جغرافیه:

در جهان امروز که برخی آن را دهکدهٔ جهانی می‌نامند، هر انسانی نه تنها باید کشور خود را بشناسد بلکه خصوصیات طبیعی، اقلیمی، انسانی، اقتصادی، سیاسی سایر مناطق و کشورهای جهان را بداند. علمی که می‌تواند این نیازمندی را بر آورده سازد جغرافیه است.

از آنجاییکه انسان در روی زمین زنده‌گی می کند و برای زنده‌گی خود نیازمند اطلاعاتی درباره منابع طبیعی و انسانی روی زمین و نحوهٔ توزیع و پراکنده گی آنها می‌باشد، مضمون جغرافیه، معلومات و تحقیق دربارهٔ توزیع و پراکنده گی منابع طبیعی و انسانی را ارائه می‌نماید، لازم دیده میشود که در دوره‌های مختلف مکتب جغرافیه، تدریس شود. دانش جغرافیایی به شاگردان کمک خواهد کرد که دربارهٔ حدود و موقعیت کشور خویش آشنایی پیدا کنند، قاره‌ها و کشورهای مختلف را بشناسد، با اقلیم و آب و هوای کشور وجهان آشنا شوند. منابع طبیعی کشور خود و جهان را بشناسند. میزان ونحوهٔ توزیع نفوس و جمعیت را در کشور خود و سایر کشورها بدانند. خواندن جغرافیه متعلمین را قادر خواهد ساخت که در امور اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خود آگاهانه تصمیم بگیرند و در زنده گی آینده خود موفقیت‌های بیشتری را کسب نمایند.

اهداف آموزش جغرافیه

مضمون جغرافیه باید موجبات شناخت و همبستگی شاگردان را در افغانستان با کشورهای همجوار تحکیم و تقویت بخشد.

از مضمون جغرافیه دورهٔ ثانوی انتظار میرود که اهداف دانشی، مهارتی و ذهنی ذیل را تأمین و بر آورده سازد:

- شاگردان دربارهٔ جغرافیای طبیعی کشور و جهان معلومات کسب نمایند؛
- شاگردان در مورد آفات و حوادث طبیعی معلومات پیدا کنند؛
- شاگردان دربارهٔ توریزم و مناطق توریستی کشور و جهان معلومات حاصل کنند؛
- شاگردان دربارهٔ جغرافیای سیاسی کشور و جهان آگاهی پیدا کنند؛
- شاگردان دربارهٔ جغرافیای بشری افغانستان و جهان معلومات حاصل کنند؛
- شاگردان در مورد زمین، سیارات، آفتاب، نظام شمسی و کهکشان‌ها معلومات کسب کنند؛
- شاگردان بتوانند انواع اقلیم را از هم تفکیک نمایند؛
- شاگردان در بخش‌های زراعت، مالداری، تجارت و صنعت مهارت کاری پیدا کنند؛
- آنها بتوانند نقشه را بخوانند و عملاً از آن استفاده نمایند؛
- شاگردان بتوانند اوضاع مختلف طبیعی، سیاسی، اقتصادی و مواصلاتی کشور و جهان را به روی نقشه‌ها تشخیص دهند؛
- شاگردان بتوانند عوامل تمرکز و پراکنده گی نفوس را در نقاط مختلف کشور و جهان، تشخیص داده و توضیح دهند؛
- شاگردان بتوانند کهکشان‌ها، سیارات، منظومه‌ها و ستاره‌ها را از یکدیگر تفکیک کنند؛

دیدگاه برنامه درسی جغرافیه:

در آموزش جغرافیه، دیدگاه برنامهٔ درسی کسب بینش جغرافیایی و استفاده کاربردی از این آموزش‌هاست. منظور از کسب بینش جغرافیایی شناخت مکان (موقعیت، خصوصیات طبیعی و انسانی، توزیع پدیده‌ها) رابطه متقابل انسان به مکان (تأثیرات طبیعت بالای انسان و تأثیر انسان بالای طبیعت) درک رابطه مکان‌ها با یکدیگر (مناسبات اقتصادی، فرهنگی و سیاسی...) استفاده کاربردی از جغرافیه در برنامه ریزی شهری، زراعت، نفوس، آسکان و محیط...

جدول وسعت و تسلسل جغرافیه در صنف هفتم، هشتم و نهم

نام درس	صنف هفتم	صنف هشتم	صنف نهم
جغرافیه	• فصل اول: مبادی جغرافیه • مفاهیم و اصطلاحات جغرافیایی • تعریف علم جغرافیه • فواید خواندن جغرافیه • خصوصیات کرۀ زمین • دایرۀ قطب شمال و دایرۀ قطب جنوب • منطقۀ حاره، مناطق معتدلۀ شمالی و جنوبی، مناطق سرد قطبی • حرکت وضعی و حرکت انتقالی	• فصل اول: جغرافیای اروپا • موقعیت و حدود اربعه • جغرافیای طبیعی • جغرافیای سیاسی • جغرافیای بشری • جغرافیای اقتصادی • جغرافیای مواصلاتی	• فصل اول: افریقا • موقعیت و حدود اربعه • جغرافیای طبیعی • جغرافیای سیاسی • جغرافیای بشری • جغرافیای اقتصادی • جغرافیای مواصلاتی
جغرافیه	• فصل دوم جغرافیای افغانستان: • موقعیت • جغرافیای طبیعی • جغرافیای بشری	• فصل دوم: جغرافیای امریکا • موقعیت • جغرافیای طبیعی • جغرافیای سیاسی • جغرافیای بشری • جغرافیای اقتصادی • جغرافیای مواصلاتی	• فصل دوم: موقعیت آسترالیا، اقیانوسیه و انتارکتیکا • جغرافیای طبیعی • جغرافیای سیاسی • جغرافیای بشری • جغرافیای اقتصادی • جغرافیای مواصلاتی • اقیانوسیه • انتارکتیکا (قطب جنوب)
جغرافیا	• فصل سوم: جغرافیای آسیا • موقعیت • جغرافیای بشری • جغرافیای طبیعی • جغرافیای اقتصادی • جغرافیای مواصلاتی • جغرافیای سیاسی	•	•

ستراتژی‌های تدریس در آموزش جغرافیه

ستراتژی‌های تدریس نصاب تعلیمی دروس جغرافیه مانند سایر رشته‌ها متنوع بوده. ولی مضمون جغرافیه ستراتژی‌های خاص خود را دارد که با محتوای موضوعات آن مناسب است:

در اینجا لازم است که به ستراتژیهایی بپردازیم که با محتوای مضمون جغرافیه، شرایط افغانستان، سطح علمی و سنی شاگردان سازگار باشد. این ستراتژی‌ها بر این اصل استوار است که تعلیم بر محور شاگرد می‌چرخد و معلم تنها کار تعلیم را تسهیل میکند. تعلیم صحیح نیازمند ستراتژی‌های گوناگونی است که باید با محتوای مضمون متناسب باشند. مهمترین ستراتژی‌ها عبارتند از:

۱- جستجو و حل مسأله

استراتژی حل مسایل یک ستراتژی است که سؤالات اساسی ای را مطرح میکند و شاگردان باید جواب دهند و حل آنها را بیابند. شاگردان این کار را باید از طریق تفحص معلومات و حقایق در مراحل زیر انجام دهند:

تعیین مسأله، انتخاب نمونه، فرضیه سازی، گردآوری بیان راه حل‌های ذهنی یا طرح حل مسأله، جمع آوری بیانات و تحلیل، نتیجه گیری از بیانات، اظهار نظر – دقت بیشتر. معلم می‌تواند از این ستراتژی در خلال ارائه مسایل زنده گی واقعی (اقتصادی، اجتماعی و محیطی) استفاده کند و شاگردان را به چند گروپ تقسیم نماید تا دربارهٔ راه حل‌های ممکن بحث کنند. معلم باید شاگردان را کمک کند تا منابع لازم را در اختیار آنها قرار دهد، عملیات تعلیم و تربیت را تنظیم نماید، و آنها را تشویق نماید تا از مهارتهای خود در بحث و جستجو استفاده کنند.

۲- تحلیل متن

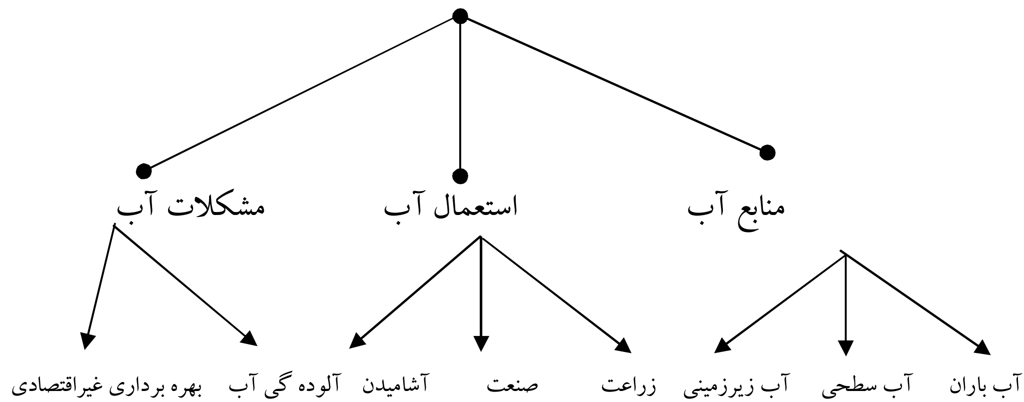
این ستراتژی در تدریس مضمون تاریخ و معلومات مدنی و جغرافیه استفاده میشود. این ستراتژی از متونی که از مراجع مختلف انتخاب میگردد، استفاده میشود. این ستراتژی شامل مراحل زیر است:

- بعد از آنکه متن اصلی برای شاگردان توزیع شد، معلم آنرا می‌خواند؛
- به شاگردان یک فرصت کوتاه میدهد تا متن را بخوانند و روی سؤالاتی که مطرح میشود فکر کنند؛
- معلم و شاگردان در مباحثهٔ گروپی روی جوابها بحث می کنند؛
- معلم بین متن اصلی و سایر مواد ارتباط برقرار می‌کند تا رابطه بین مضمون‌های مختلف برقرار شود.

۳- شبکه‌های مفاهیم

در این روش یک مجموعهٔ مفاهیم به شاگردان داده می‌شود تا آنها را بهم ربط دهند از این روش در مضمون جغرافیه استفاده می‌شود که این مطلب به اصطلاح ترکیب و یاسنتیز مفاهیم نیز یادمیشود. به مثال ساده زیر توجه کنید:

آب در افغانستان

٤- فراگیری فعالیت

این نوعی از فراگیری است که معلم شرایط آموزشی مناسبی را فراهم می‌سازد که شاگردان فعالیت‌های فراگیری را به دقت انجام دهند. معلم هنگام فعالیت شاگردان باید موارد ذیل را مراعات نماید: تفاوتهای فردی شاگردان، تناسب فعالیت‌ها با هدف، تمرکز بر مهارتهای عالی فکری. به مثال ذیل توجه فرمایید:

- یک مسافرت زمینی را از کابل به ولایت هرات شروع کنید و نام شهرهای مهمی را که از آنها میگذرید بنویسید.

٥- استراتژی تدریس مستقیم

زمانی از این روش استفاده میشود که معلم بخواهد مطالب را با استفاده از روش بیان و گفتگو ارائه کند. در این روش نقش اساسی را معلم ایفا میکند. این روش برای تدریس موضوعات تاریخی (مانند جنگ جهانی اول) مناسب است. معلم می‌تواند از این روش برای تدریس مفاهیم و رسیدن به تعمیم استفاده کند، در صورتی که از شیوۀ قیاسی استفاده کند و مراحل ذیل را مراعات نماید:

- تعریفی رابرای مفهوم... ارائه کند؛
- با شاگردان دربارۀ خصوصیات اقتصاد بحث کند؛
- مثالهای از مفهوم اقتصاد (زراعت، تجارت و...) ارائه کند؛
- با ارائه مثالهایی به شاگردان مفهوم بدهد و از آنها بخواهد که آنها را دسته بندی کنند.
- مثالهایی از مفاهیم به شاگردان بدهد و از آنها بخواهد آنها را دسته بندی کنند.

٦- استراتژی کارگروپی

در این روش شاگردان به چند گروپ چهار تاشش نفری تقسیم میشوند. این روش فراگیری فعال را از طریق گوش دادن صحیح و مهارتهای بحث و گفتگو، تشویق می‌کند. در این روش شاگردان هرگروپ برای رسیدن به اهداف مشترک با یکدیگر کار میکنند. معلم میتواند از برخی وسایل برای کمک به شاگردان استفاده کند. از روش کار گروپی میتوان در انجام تحقیقات ساده، ترسیم نقشه، اجرای یک نمایشنامه، ساختن یک مدل استفاده کرد.

٧- بازی نقش

این روش از روشهای مهم فراگیری فعال به شمار میرود. در این روش از شاگردان خواسته میشود که نقش‌هایی معینی را که در زنده گی واقعی وجود دارد بازی کنند، معلم باید به هر یک از شاگردان بگوید که چه نقشی را ایفا نماید.

۸- روش تمرین

تمرین یکی از فنونی است که از قدیم در امر آموختن به کار رفته است. امروز که هدف‌های تربیتی در حیطه‌های دانستنی ذهنی و مهارتی تنظیم میشود، مسوولیت معلم در دادن تمرین‌های مناسب به متعلمین بیشتر میشود. تمرین انواع مختلفی دارد مانند تمرین تکراری، تمرین استنباطی تمرین‌های چند جوابه، خانه خالی معلوماتی که همراه با تفکر، استدلال و کار برد مفاهیم است و تمرین‌های عملی: از تمرینهای عملی میتوان برای کسب مهارت در خواندن نقشه‌های تاریخی، جغرافیایی، پیدا کردن طول و عرض جغرافیایی و شجره نامه رجال و اشخاص برجسته استفاده کرد.

۹- روش توضیحی

روش توضیحی عبارت است از انتقال مستقیم اطلاعات به متعلمین با استفاده از مطالب چاپی، تشریح درس و سایر رسانه‌ها، در این روش معلم مفاهیم و موضوعات درسی را برای شاگردان عرضه میکند، از جمله محاسن روش توضیحی این است که میتوان مجموعهٔ کامل از حقایق، اصول و مفاهیم را به شیوه ای منسجم به متعلمین آموخت. از محدودیت‌های این روش آن است که شاگرد مطالب حاضر و آماده دریافت میکند و در کشف حقایق فعال نمی‌باشد این روش در صورتی که با سایر روشها به کار برده شود مؤثر خواهد بود. از روش توضیحی در آموزش بسیاری از مفاهیم علمی میتوان استفاده کرد.

۱۰- روش مباحثهٔ گروپی

روش مباحثه یکی از کهن ترین روش‌هایی است که در طول تاریخ تعلیم و تربیت به کار رفته است. در روش مباحثهٔ گروپی، معلم ابتدا شاگردان را به چند گروپ تقسیم میکند برای هر گروپ موضوع را مشخص میکند و از شاگردان میخواهد تا دربارهٔ آن بحث کنند. در پایان یک نفر از اعضای گروپ نتیجه را به اطلاع سایر شاگردان میرساند.

بحث گروپی روشی است که به افراد فرصت میدهد تا نظریات، عقاید و تجارب خود را با دیگران درمیان بگذارند. اگر معلم در بحث گروپی نظارت نکند ممکن است که وقت گروپ‌ها صرف صحبت‌های بی فایده شود. از این روش میتوان در آموزش موضوعات اجتماعی، قضاوت در مورد عملکرد قهرمانان تاریخی و یا مسایل مربوط به جغرافیایی استفاده کرد.

۱۱- سیر واحد کار (پروژه یی)

سیر واحد کار مستلزم بررسی، جمع آوری اطلاعات و یافتن راه حل، مطالعه و انجام کار عملی است. این روش معمولاً در خارج از مکتب صورت میگیرد. در این روش معلم موضوعی را با توجه به علایق شاگرد انتخاب میکند و از آنها میخواهد که در مورد آن به جمع آوری اطلاعات و یا انجام یک فعالیت بپردازند. برای مثال جمع آوری سنگ‌ها، تهیه عکس از مناظر به کمک دوربین عکاسی، مطالعه یک بنای تاریخی، تهیه نقشه جغرافیایی از یک محل کوچک، مطالعه در خصوص یک موضوع اجتماعی.

۱۲- سیر علمی

سیر علمی یک فعالیت تجربی خارج از مکتب است و بیرون از صنف صورت میگیرد برای مثال گردش در شهر، بازدید از یک کارخانه، بازدید از بازار، کتابخانه، آثار تاریخی، بازدید از یک اداره، یک مزرعه زراعتی، یک معدن، یک موزیم یک منظره جغرافیایی و مواردی از این قبیل.

لازم نیست سیر علمی حتماً دیدن از نقاط دور دست باشد، بلکه مشاهده محیط اطراف شاگردان که امکان کسب تجارب آموزشی را فراهم میکند نیز میتواند سیر علمی محسوب شود.

۱۳- روش سؤال و جواب

روش سؤال و جواب، فنی است که میتوان از آن در تدریس کلیه دروس استفاده کرد. به خصوص در زمانی که معلم میخواهد توجه شاگردان را به تفکر دربارۀ یک مفهوم جدید جلب کند از این روش استفاده میکند، این فن ممکن است که برای مرور مطالبی که قبلاً تدریس شده است برای ارزیابی از میزان آموخته‌های شاگردان مورد استفاده قرار گیرد.

انواع سؤال‌هایی که معلم میتواند مطرح کند، میتوان آنها را به شرح زیر خلاصه کرد:

۱. سؤالات یادآوری

مثال: دریای هلمند از کدام کوه سرچشمه میگیرد؟

۲. سؤالات مقایسه ای

مثال: آب و هوای مدیترانه ای با آب و هوای صحرایی چه تفاوتی دارد؟

۳. علت و معلول

مثال: علل رشد نفوس در قارۀ اروپا در صد سال اخیر چه بوده است؟

۴. توضیحی

مثال: آب و هوای براعظم افریقا را توضیح دهید.

۵. سؤال برای خلاصه کردن

مثال: درس کوشانیان را بخوانید و آن را خلاصه کنید.

۶. سؤال برای ذکر مثال

مثال: یک مثال برای هر یک از سنگ‌های رسوبی، متحوله و آتشفشانی بیاورید.

۷. تجزیه و تحلیل

مثال: کدام عوامل بالای اقلیم یک منطقه تاثیر دارد؟

۸. سؤال برای طبقه بندی:

مثال: آب و هوای ولایت ننگرهار جزء کدام یک از انواع آب و هوا است؟

۹. سؤال برای نتیجه گیری:

مثال: اگر دریای کابل خشک شود، تأثیرات آن بر زراعت چی خواهد بود؟

ستراتژیهای ارزیابی از معلومات شاگردان

ارزیابی وسیلهٔ تشخیص میزان رسیدن به اهداف آموزشی است. ارزیابی تصویر روشنی از موفقیت روشها و فعالیتهای آموزشی به معلم میدهد. مضمون جغرافیه از روشهای مشابه با مضامین دیگر برای ارزیابی استفاده میکند، ولی به خاطر تفاوت موضوع، از برخی از آنها بیشتر استفاده میکند.

از آنجایی که ارزیابی یکی از مهم ترین برنامه‌های تربیتی است، فراگیری یک درس مستلزم آن است که از جمود (تلقین و حفظ معلومات) خارج شود و به فراگیری زنده (بحث و تحلیل، تفسیر، حل مسایل) تبدیل شود. برخی از مهم ترین استراتژیهای ارزیابی به شرح زیر است:

۱- روش استفاده از قلم و کاغذ (کتبی)

در این روش که از قلم و کاغذ استفاده می‌شود، یکی از مهم ترین استراتژهایی است که قدرت شاگردان را در کارهای مشخصی اندازه گیری میکند. در این روش شاگردان به سؤالهایی که به آنها داده میشود به صورت کتبی جواب میدهند. در امتحانات $۴\frac{۱}{۲}$ ماهه ویا سالانه معمولاً از این روش استفاده میشود تا میزان فراگیری شاگردان برای دورهٔ مشخصی ارزیابی گردد. باید یادآوری کرد که این نوع امتحان به حوزهٔ شناختی و دانشی منحصر میماند.

۲- روش ملاحظه (مشاهده)

در این روش معلم یا ملاحظه کننده، تمامی حواس خود را متوجه شاگرد میکند تا او را در جای معین مراقبت نماید. هدف از این مراقبت این است که معلوماتی دربارهٔ شاگرد به دست آورده تا از آنها برای ارزیابی مهارتها، سلوک و اخلاقیاتش استفاده شود. هنگام ملاحظه از وسایل متعددی استفاده میشود. برای مثال اندازه گیری، که گاهی عددی است و گاهی غیر عددی. بعد از اینکه معلم این اطلاعات را جمع آوری کرد باید آنها را به صورت کمی تحلیل کرد تا نقاط قوت و ضعف شاگردان کشف شود. در روش مشاهده از انواع چک لست استفاده میشود.

چک لستها انواع مختلف دارد. برای مثال چک لست سنجش مهارت شاگردان در حل مسایل، چک لست سنجش عملکرد شاگردان چک لست سنجش مهارتهای ارتباطی. معلم به حیث مربی می‌تواند خود شخصاً در تهیه چک لست توجه کرده و بصفت مشاهد رفتار و عملکرد شاگردان اقدام کند.

به نمونه ای از چک لست‌ها که برای اندازه گیری مهارت شاگردان در حل مسایل به کار میرود، توجه نمایید:

چک لست ارزیابی مبتنی بر عملکرد

شماره	معیار	ضعیف (۱)	متوسط (۲)	خوب (۳)	عالی (۴)
۱	روش				
۲	مشخص کردن مساله و تحلیل آن				
۳	ارائه				
۴	جمع بندی مطالب و تحلیل آنها				
۵	تصمیم گیری				

در این روش شاگرد باید آنچه را که در خلال زنده گی واقعی آموخته است، توضیح دهد، یا فعالیتی انجام دهد که مهارتهایش را نشان دهد. در این روش به معیارهایی مانند توضیحات شاگرد، انجام نقش یا رول، همکاری در گروپ، انجام کار فردی و سایر فعالیت‌ها توجه میشود.

نمونهٔ چک لست اندازه گیری برای عملکرد شاگردان در درس جغرافیه

شماره	معیارها	متوسط	خوب	عالی
۱	با دوستانش با زبان فصیح و صحیح ارتباط برقرار میکند			
۲	از اصطلاحات و مفاهیم و محتوای مضمون جغرافیه استفاده می‌کنند			
۳	به طرف همه شاگردان نگاه میکند			
۴	از شخصیت قوی و با نشاط برخوردار است			
۵	به سؤالات شاگردان با جرأت و اطمینان جواب میدهد			
۶	مفاهیم و اصطلاحات را تعریف میکند			
۷	عناصر مهم محتوا را تعیین میکند			
۸	از نقشه جغرافیایی مربوط به درس استفاده میکند			
۹	از مواد آموزشی(نقشه، کرهٔ مجسمه، سلاید، فلم، CD....) به روش درست استفاده میکند			
۱۰	مطلب خود را در وقت معیّن انجام میدهد			

۳- چک لست ارزیابی مهارت‌های ارتباطی

این روش برای اندازه گیری کسب مهارتهای ارتباط با دیگران به کار گرفته میشود. نصاب مضمون جغرافیه بر انکشاف مهارتهای ارتباطی استوار است. در این استراتژی معلومات از خلال فعالیت‌های ارتباطی شاگرد، نحوهٔ تفکر و روش او در حل مسایل، جمع آوری میشود.

به مثال ذیل توجه کنید:

نمونه چک لست اندازه گیری مهارتهای ارتباطی

شماره	مهارتهای ارتباط	بلی	نخیر
۱	افکار ابتکاری را برای دیگران طرح میکند		
۲	وقتی که مطلب برایش روشن شود رأی دیگران را میپذیرد و از نظر خود دست بر میدارد		
۳	به اندیشه‌های دیگران ارج می‌گذارد		
۴	در کاری که به او سپرده شده، احساس مسؤولیت میکند		
۵	با دیگران همکاری میکند		

توجه: بخشی از نمرهٔ صنفی شاگردان از طریق ملاحظه معلم از عملکرد شاگردان در صنف مشخص میشود. و بقیه آن به تصمیم ادارهٔ ارزیابی در وزارت معارف بستگی دارد.

لوازم اجرایی برنامه درسی علم جغرافیه

- وسایل کمک آموزشی مورد نیاز

تختهٔ سیاه، تباشیر، مارکر، کتاب رهنمای معلم، روزنامه‌ها، مجلات، چارت آموزشی، فلش کارت، انواع نقشه‌های جغرافیایی، کتاب‌های مرتبط، کامپیوتر و انترنت در صورت دسترسی به انواع سلاید، تصاویر، فلم‌های جغرافیایی، اطلس‌های جغرافیایی، کرهٔ زمین و گراف‌ها.

۲- انتظارات از معلم جغرافیه

الف: صلاحیت‌های عمومی

داشتن لیسانس علم جغرافیه یا اقلاً فوق بکلوریا، آشنایی با آخرین اطلاعات در رشتهٔ خود، آشنایی با مشخصات سنَی و ذهنی شاگردان، آشنایی با روش‌های تدریس و شیوه‌های ارزیابی از دانسته‌های شاگردان علاقمند به شغل معلمی، داشتن صلاحیت اخلاقی

ب: صلاحیت‌های اختصاصی

آشنایی با برنامهٔ درسی جغرافیه و شیوه‌های تدریس دروس مختلف
- توانایی در طراحی پلان یادگیری برای دروس مختلف
- توانایی اداره از صنف‌های درسی
- توانایی استفاده از وسایل کمک آموزشی

۳- انتظار از مکتب

- فراهم کردن شرایط برای اجرای برنامه (تهیهٔ کتب، رهنمای معلم و لوازم آموزشی)
- برقراری ارتباط منظم با والدین
- توجه به مصوبات وزارت معارف در اجرای برنامهٔ زمانی
- نظارت بر عملکرد معلمان درصنف و رهنمایی معلمان
- ایجاد کتابخانه در مکاتب
- تهیهٔ کتاب‌های مورد نیاز معلمان با همکاری خانواده‌ها

٤- انتظار از خانواده

- برقراری ارتباط با معلمین اطفال خود در مورد وضعیت تعلیمی شان
- با خبر بودن از پیشرفت درسی اطفال شان

فصل دوم

رهنمای تدریس دروس جغرافیه

در فصل اول این رهنما شما معلمان ارجمند با مقدمه و کلیات برنامهٔ درسی، روشهای تدریس و شیوه های ارزیابی از این برنامه آشنا شدید. در این فصل با پلان سالانه تدریس و روش تدریس هر درس آشنا خواهید شد.

پلان سالانه تدریس: نشان میدهد که محتوای یک کتاب درسی را در طول یک سال چگونه تقسیم بندی کنید. در کشور ما شروع سال تعلیمی برای ولایات سردسیر و گرمسیر فرق میکند. در ولایات گرمسیر سال تعلیمی از پانزدهم سنبله شروع میشود و دو هفته ماه جدی به امتحانات اختصاص داده شده وبعد از امتحان ها ده روز شاگردان به رخصتی میروند. در پایان ماه بهار یعنی جوزا، دو هفته اول به امتحانات اختصاص داده شده و شاگردان در دو هفته آخر نیز به رخصتی آخر سال میروند.

در ولایات سردسیر سال تعلیمی از پانزدهم حوت آغاز میشود. امتحانات چهارو نیم ماهه در دو هفته آخر ماه سرطان آغاز میشود. شاگردان در ماه اسد پس از امتحانات به مدت ۱۰ روز به رخصتی میروند. امتحانات پایان سال در دو هفته اول ماه قوس شروع میشود و پس از آن شاگردان به رخصتی آخر سال میروند. طول سال تحصیلی در مجموع ۳۰ هفته است. برای تنظیم پلان سالانه تعداد صفحات یک کتاب درسی را بر عدد ۳۰ تقسیم کنیم. عدد به دست آمده نشان می‌دهد که شما معلم عزیز در هفته چه تعداد صفحه از کتاب درسی را باید تدریس کنید. پلان روزانه هر درس شامل اهداف آموزشی هر درس، روشهای تدریس، لوازم تدریس، شیوه ارزیابی از معلومات شاگردان، فعالیتهای تدریس (انجام فعالیت مقدماتی مانند احوالپرسی، حاضری گرفتن، سؤال از درس قبل، ایجاد انگیزه، ارائه درس و ارزیابی از دانسته‌های شاگردان)، پاسخ به سؤالات متن درس و یا پایان درس و معلومات اضافی برای شما معلمان عزیز است.

پلان سالانه تدریس مخصوص ولایات سرد سیر

فصل	ماه	هفتهٔ اول	هفتهٔ دوم	هفتهٔ سوم	هفتهٔ چهارم
زمستان	حوت	رخصت	رخصت		
بهار	حمل				
	ثور				
	جوزا				
تابستان	سرطان			امتحانات	امتحانات
	اسد	ده روز رخصتی تابستانی			
	سنبله				
خزان	میزان				
	عقرب				
	قوس	امتحانات	امتحانات	رخصتی	رخصتی

پلان سالانه تدریس مخصوص ولایات گرم سیر

فصل	ماه	هفتۀ اول	هفتۀ دوم	هفتۀ سوم	هفتۀ چهارم
تابستان	سنبله	رخصتی	رخصتی		
خزان	میزان				
	عقرب				
	قوس				
زمستان	جدی			امتحانات	امتحانات
	دلو	ده روز رخصتی			
	حوت				
بهار	حمل				
	ثور				
	جوزا	امتحانات	امتحانات	رخصتی	رخصتی

پلان رهنمای تدریس درس (اول)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

مضمون: جغرافیه

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	موقعیت و حدود اربعهٔ براعظم افریقا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی و ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با موقعیت جغرافیایی قارهٔ افریقا. اهداف جزیی: – باموقعیت قارهٔ افریقا به اساس خطوط طول البلد و عرض البلد آشنا شوند.. – با حدود جغرافیایی قارهٔ افریقا به اساس آب‌ها و خشکی‌های همجوار آشنا شوند. – موقعیت جغرافیایی قارهٔ افریقا را بر اساس طول البلد و عرض البلد روی نقشه نشان دهند. – آب‌ها و خشکی‌های همجوار قارهٔ افریقا را به روی نقشه تثبیت و نشان دهند.	
۳ – روش‌های تدریس	توضیحی، مباحثه ای، کار گروپی، سؤال وجواب	
۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی	نقشهٔ افریقا و جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتری و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه و چهار جوابه و آزمون تصویری)	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی با شاگردان، تنظیم صنف و گرفتن حاضری ارزیابی درس گذشته،کنترول فعالیت خارج صنف. ایجاد انگیزه: سؤال مطرح گردد: نصب نقشهٔ قارهٔ افریقا پیشروی صنف و معطوف ساختن توجه شاگردان به موقعیت قارهٔ افریقا در اشکال درس.	۱۰ دقیقه

وقت به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	-۷ فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵	- به توضیحات معلم محترم دقت نمایند. - نکات مشکل را از معلم محترم بپرسند. - به سؤال‌های معلم محترم جواب دهند. - شاگردان جواب‌های خود را اصلاح کنند. - با استفاده از نقشهٔ داخل کتاب موقعیت آب‌ها و خشکی‌ها را روی نقشه پیدا کنند. - شاگردان آماده گی خود را برای انجام فعالیت داخل و خارج از صنف اعلام دارند.	- موقعیت جغرافیایی قارهٔ افریقا را بر روی نقشه توضیح دهد. - موقعیت افریقا را بر اساس خطوط طول البلد و عرض البلد به روی نقشه نشان دهد و بالای تخته بنویسد. - آب‌ها و خشکی‌های اطراف قارهٔ افریقا را به روی نقشه نشان دهد و نام‌های آن را بالای تخته بنویسد. - سؤال‌هایی در ارتباط با موقعیت جغرافیایی قارهٔ افریقا طرح کند. - جواب سؤال‌های شاگردان را ارائه کند. - شاگردان را به گروپ‌های مختلف تقسیم کند و برای هر کدام موضوع بحث را مشخص کند. - کارگروپی را رهنمایی و نظارت کند. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کند. - از جواب شاگردان نتیجه گیری کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف رابه شاگردان هدایت داده و توضیح دهد.

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

جواب فعالیت داخل صنف

قارهٔ افریقا در جنوب براعظم اروپا و جنوب غرب براعظم آسیا بین بحر هند، بحر اتلانتیک و بحیرهٔ مدیترانه میان ۳۶ درجهٔ عرض البلد شمالی ۳۴ درجهٔ عرض البلد جنوبی و میان ۱۸ درجه طول البلد غربی و ۵۳ درجهٔ طول البلد شرقی واقع شده است.

جواب سؤال‌های پایانی درس:

۱ـ حفر کانال سویز ایجاد ارتباط آبی میان بحیرهٔ مدیترانه و بحیرهٔ سرخ را بوجود آورده است.

۲ـ کانال سویز در شمال شرق قارهٔ افریقا موقعیت دارد.

۳ـ آبنای باب المندب

فعالیت خارج از صنف

شاگردان نقشهٔ قارهٔ افریقا را در کتابچه‌های شان رسم کنند.

ابنای که افریقا را از اروپا جدا می‌سازد عبارت است از: آبنای جبل الطارق

و آبنایی که افریقا را از آسیا جدا می‌سازد آبنای باب المندب میباشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

افریقا مانند آسیا و اروپا که باهم مرز مشترک دارند نبوده و تنها در ساحهٔ کانال سویز با براعظم آسیا وصل گردیده. تا پیش از حفر کانال سویز قارهٔ افریقا مانند مثلث که رأس آن در جنوب قرار گرفته بود به قارهٔ آسیا مربوط بود و بیابان سینا مرز میان این دو قاره به شمار می‌رفت. پس از حفر کانال سویز قارهٔ افریقا دیگر به آسیا پیوسته نیست و هم چون جزیرهٔ از براعظم آسیا جدا گشته است.

افریقا نه تنها قاره یی است که در دو نیم کرهٔ شمالی و جنوبی و نیز شرقی و غربی گسترده شده است، بلکه قارهٔ افریقا به اروپا نیز بسیار نزدیک بوده و از گوشهٔ شمال غربی توسط آبنای جبل الطارق (۱۳ کیلومتر) از اروپا جدا شده است.

پلان رهنمای تدریس درس (دوم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای طبیعی، الف کوه‌ها	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با عوارض طبیعی قارهٔ افریقا، بخصوص کوه‌ها. اهداف جزیی: – باموقعیت کوه‌های قارهٔ افریقا آشنا شوند. – با سطوح مرتفع و صحرای براعظم قارهٔ افریقا آشنا شوند. – موقعیت کوه‌ها را به روی نقشه نشان دهند. – نقشهٔ سفید قارهٔ افریقا را پر و کامل کنند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیحی، بحث و مباحثه، کار گروپی، سؤال وجواب	
۴ - سامان، لوازم و ممد درسی	نقشهٔ طبیعی قاره افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، و استفاده از نقشه با تصاویر) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: تقدیم سلام، احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری، بازدید از اجرای فعالیت خارج صنف و تأمین ارتباط درس گذشته با درس نو	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: نوشتن عنوان درس جدید روی تخته و شمارهٔ صفحهٔ کتاب درسی روی تخته و جلب توجه شاگردان به آن، همچنان معطوف ساختن توجه شاگردان به نقشهٔ قارهٔ افریقا و اشکال مربوط به درس در کتاب درسی	

۷ -فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نام کوه‌های مشهور قارهٔ افریقا را به روی تخته بنویسد. - موقعیت کوه‌ها را به روی نقشه نشان دهد. - اهمیت کوه‌ها و تأثیرات آن را (بر اقلیم، تأمین منابع آبی و اهمیت اقتصادی وغیره) توضیح نماید. - سؤال‌ها را راجع به کوه‌ها طرح کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم کند ووظیفهٔ فعالیت داخل صنف را به آن‌ها توضیح نماید. - از گروپ‌ها نظارت کند. - سؤال‌های پایانی درس را طرح کند. - فعالیت خارج از صنف را توصیه نماید.	به سؤال‌ها و توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ به نقشه دقت کنند و دربارهٔ تصاویر ابراز نظر نمایند. ـ لغات مشکل و سؤال‌هایی که دارند از معلم محترم بپرسند. ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ در گروپ‌ها تقسیم شوند. ـ باهم در انجام فعالیت‌های گروپی بحث و مشوره کنند، نتیجه را ارائه دهند و نیز به سؤال‌های پایانی درس جواب دهند. ـ فعالیت خارج از صنف را اجرا نمایند.	۳۵

۸-جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

۱ـ بلندترین ارتفاعات در شمال غرب خلیج گینه به نام سلسله کوهی (فوتاجالون) یاد میشود.

۲ـ کوه‌های اطلس در شمالغرب افریقا موقعیت دارد.

۳ـ در شرق قارهٔ افریقا سلسله کوه‌هایی به نام سطح مرتفع حبشه قرار دارد.

۴ـ کوه‌های تبستی در شمال افریقا در نواحی صحرایی موقعیت دارد.

فعالیت داخل صنف

شاگردان در مورد کوه‌ها، موقعیت و اهمیت کوه‌ها بحث و گفتگو کنند و نتیجهٔ بحث خود را به همصنفان ارائه نمایند.

فعالیت خارج از صنف

شاگردان نقشهٔ سفید قارهٔ افریقا را در صورت امکان فوتوکاپی و یا در کتابچه‌های شان رسم کنند و تکمیل نمایند.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی) جغرافیای طبیعی قارۀ افریقا (کوه‌ها)

قارۀ افریقا را از لحاظ تقسیمات طبیعی، به دو بخش متمایز تقسیم می کنند سطوح مرتفع (فلات) و صحرا
سطوح مرتفع افریقا قسمت اعظم مرکزی و جنوبی را شامل می‌شود و ارتفاع متوسط آن نزدیک به ۱۰۰۰ متر است.
صحرایی افریقا که مرکز تقریبی آن از پنج درجۀ عرض البلد شمالی شروع می‌شود در آن برخلاف سطح مرتفع، کم تر تاثیرات زمین شناسی و تهاجم آب‌ها دیده می‌شود. در داخل فلات یا سطوح مرتفع دریاهای بزرگی جریان دارد که از حوزۀ هر یکی از آن‌ها فرو رفتگی بزرگی پدیدار گشته است. بعد از آسیا بزرگترین و بلندترین قلل کوهستانی در افریقا است خود براعظم افریقا از سطح بحر بعد از آسیا به طور متوسط بلندتر از سایر قاره‌ها است.

پلان رهنمای تدریس درس (سوم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	دریاها	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با حوزه‌های آبگیر براعظم افریقا. اهداف جزیی: - با تقسیم حوزه‌های آبگیر قارۀ افریقا آشنا شوند. - با دریای نیل آشنا شوند و در نقشه نشان دهند. - با بندهای اعمار شده بالای دریای نیل آشنا شوند. - موقعیت دریای نیل و بندهای اعمار شده را روی نقشه نشان دهند. - اهمیت اقتصادی دریایی نیل را بیان کنند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیحی، کار گروپی، سؤال وجواب و کار عملی	
۴ - سامان، لوازم و مواد ممد درسی	نقشۀ طبیعی قاره افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختۀ سیاه، تباشیر، کرۀ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوۀ ارزیابی	شفاهی، کتبی (کار عملی، سؤال‌های کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها)	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری ارزیابی درس گذشته و کنترول فعالیت خارج از صنف،	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: حوزۀ آبگیر چه است؟ نصب نقشۀ دریاهای افریقا در پیشروی صنف بعضی تصاویر و عکس‌های دریاها در صورت امکان و نوشتن عنوان درس جدید روی تخته و معطوف ساختن توجه شاگردان به نقشه و تصاویر کتاب	

۷ -فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نوشتن عنوان درس، طرح سؤال - توصیهٔ مطالعهٔ خاموشانه - نام‌های حوزهٔ آبگیر براعظم افریقا را به روی تخته بنویسد و توضیح نماید. - دریاهای مربوط به حوزه را نام برده و روی نقشه نشان دهد. - دریای نیل و اهمیت اقتصادی آن را توضیح نماید. - حل لغات و نکات اساسی درس - تقسیم صنف به گروپ‌ها - نظارت از گروپ‌ها - سؤال‌های پایانی درس را طرح نماید - نتیجه گیری از فعالیت‌ها و سؤال‌ها - توصیه فعالیت خارج از صنف	ـ درس جدید را خاموشانه بخوانند. ـ به توضیحات معلم محترم دقت نمایند. ـ از لغات مشکل پرسان کنند. ـ به سؤال‌ها جواب دهند. ـ در فعالیت گروپی سهم فعال گیرند. ـ نتیجهٔ بحث خود را ارائه کنند. ـ به سؤال‌های پایانی درس جواب دهند. ـ فعالیت خارج از صنف را اجرا کنند.	۳۵

-۸جواب به سؤال های متن درس:

۱ـ شهرهای که در ساحل شرقی دریای نیل موقعیت دارند عبارت اند از:

اسوان، قاهره و پورت سعید.

شهرهای که در ساحل غربی دریای نیل موقعیت دارد عبارت اند از:

ازیوت (اسیوط) الفیوم و اسکندریه.

۲ـ بالای دریای نیل بندهای اعمار گردیده که از تولید برق آن استفاده صورت می گیرد و همچنان در آبیاری زمین‌های زراعتی از آن استفاده می‌شود.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی) دریاهای افریقا

دریاهای افریقا برخلاف سایر قاره‌ها با این که مسیر طولانی دارند در هر جاکه به زمین‌های سخت برخورد کرده اند به شکل آبشاری از سطح بلندتر به سطح پایین تر جریان دارند. این وضع در کناره‌های فلات (سطوح مرتفع) و نزدیک ساحل دریا که اختلاف بلندی بین مصب و حوزهٔ مرکزی زیاد است، آبشارهای بزرگی را پدید آورده که این موضوع کشتی رانی داخلی را دشوار ساخته است.

پلان رهنمای تدریس درس (چهارم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">حوزهٔ کانگو</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
ـ آشنایی با حوزهٔ کانگو و تأثیرات حوزه‌های آبی قارهٔ افریقا.
اهداف جزیی:
– با دریاهای کانگو، نایجریا، زامبزی و سنیگال آشنا شوند.
– با جنگلات ساحهٔ حوزهٔ کانگو آشنا شوند.
– دریاهای کانگو، نایجریا، زامبزی و سنیگال را به روی نقشه نشان دهند.
– اهمیت اقتصادی این دریاها را بیان کنند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم و مواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ طبیعی قارهٔ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب،ارزیابی فعالیت داخل صنف) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری، فعالیت خارج صنف و تأمین ارتباط درس نو با درس گذشته، ارزیابی درس گذشته.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: سؤال انگیزهٔ شروع درس که: چرا ساحهٔ حوزهٔ کانگو را افریقای سبز می‌گویند مطرح گردد.</td></tr>
</table>

۷- فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- دریاهای کانگو، نایجریا، زامبزی و سنیگال را بر روی نقشه نشان دهید. - اهمیت اقتصادی این دریاها را توضیح دهید. - تأثیر این دریاها در اقلیم مناطق مربوطه توضیح دهید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم نموده و وظایف فعالیت صنفی آن‌ها را روشن سازید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - سؤال‌ها را مطرح کنید. - وظایف فعالیت خارج از صنف شاگردان را مشخص سازید.	ـ به نقشه توجه کنند. ـ توضیحات معلم محترم را به دقت بشنوند. ـ در فعالیت داخل صنف سهم فعال گیرند و باهم گروپ‌های خویش همکاری کنند. ـ جواب سؤال‌ها را بگویند و مشکلات و سؤال‌های خویش را مطرح کنند. ـ فعالیت خارج از صنف را اجرا نمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

سؤال‌ها:

۱ـ دریاهای براعظم افریقا سبب رطوبت، سرسبزی، شادابی و حاصل خیزی تولیدات زراعتی گردیده است. همچنان وجود این دریاها باعث جذب و جا دادن تعداد زیادی از نفوس در اطراف خود گردیده که این نیز سبب پیدایش تمدن‌های با شکوه و کهن در طول تاریخ شده است.

۲ـ از دریای کانگو برای کشتی رانی و تولید برق استفاده صورت می‌گیرد.

۳ـ درهٔ سنیگال مراکز عمدهٔ مسکونی بوده واحداث بندر سنیگال در این دره قابل یاد آوری است.

۴ـ دریای نایجیر باعث سرسبزی کشورهای گینه و سواحل عاج گردیده است.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

دریای کانگو:

دریای کانگو که از لحاظ حجم آب در افریقا بزرگترین دریا است تقریباً ۳۰۰۰ کیلومتر آن برای کشتی رانی مساعد است و بخش زیاد ترانسپورتی در افریقای مرکزی از طریق دریای کانگو صورت می‌گیرد.

دو مملکت یعنی کانگوی ـ کینشاسا و کانگوی ـ برازاویل نام‌های خویش را از همین دریا گرفته اند.

مصب دریای کانگو از طرف یک بحر پیمای پرتگالی در سال ۱۴۸۲ م کشف گردید.

پلان رهنمای تدریس درس (پنجم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">جهیل‌ها</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
ـ آشنایی با جهیل‌های مشهور قارهٔ افریقا.
اهداف جزیی:
– با موقعیت جهیل‌های قارهٔ افریقا آشنا شوند.
– با بزرگترین و کوچک ترین جهیل‌های قارهٔ افریقا آشنا شوند.
– موقعیت جهیل‌ها را به روی نقشه نشان دهند.
– فواید جهیل‌های براعظم افریقارا بیان کنند.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار گروپی، سؤال و جواب</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ طبیعی قاره افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، چهار جوابه ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج ازصنف.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: سؤال انگیزه یی شروع درس: راجع به جهیل چه میدانید و از جهیل چه استفاده می‌شود؟ مطرح گردد.</td></tr>
</table>

۷- فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- طرح سؤال در خصوص مفهوم جهیل - جهیل‌ها را به روی نقشه نشان داده و دربارهٔ آن‌ها توضیح نماید. - در مورد این که از جهیل چه استفاده صورت می‌گیرد بحث نماید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم نموده و فعالیت داخل صنف آن‌ها را مشخص کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید. - سؤال‌ها را مطرح کنید. - فعالیت خارج از صنف شاگردان را توضیح نماید.	اظهار نظر پیرامون جهیل ـ به نقشه دقت کنند و توضیحات معلم محترم را به دقت بشنوند. ـ نقاط مهم را یاداشت کنند. ـ در فعالیت داخل صنف سهم فعال گیرند راجع به اهمیت اقتصادی جهیل‌ها بحث کنند و نتیجهٔ بحث خویش را به همصنفان ارائه نمایند. ـ به سؤال‌ها جواب گویند. ـ سؤال‌ها را مطرح کنند. ـ فعالیت خارج از صنف را اجرا نمایند.	۳۵

۸- جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

فعالیت داخل صنف: از بعضی جهیل‌ها برای کشتی رانی، ماهیگیری، ساحات تفریحی برای توریستان و آبیاری زمین‌ها زراعتی استفادهٔ اقتصادی صورت می‌گیرد.

۱ـ شهر کامپلا که مرکز کشور یوگندا است در ساحل شمالی جهیل ویکتوریا موقعیت دارد.

۲ـ موجودیت جهیل‌ها در افریقا سبب رطوبت و سرسبزی می‌شود در بعضی موارد از آن فایدهٔ کشتی رانی، ماهیگیری و توریستیکی می‌گیرند.

۳ـ در کشور بوتسوانا.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

جهیل های افریقا:

بعضی از فرورفتگی‌های فلات، حوزه‌های آبی داخلی رابه وجود آورده اند. جریان آب داخل این حوزه‌ها چون به دریا نمی‌رسد، جهیل‌ها و باتلاق‌هایی را تشکیل میدهند، به طور مثال جهیل چاد یکی از حوزه‌های آبی داخلی در ساحات مرکزی افریقا و باتلاق اوکاوانگو Okavango در قسمت شمالی بوتسوانا است.

جهیل ویکتوریا نیز جهیل کم عمقی در ارتفاعات شرق افریقا بین دو قسمت درهٔ شکسته است که جهیل بزرگ آب شیرین جهان است.

جهیل‌های بزرگ دیگری در درهٔ شکسته قرار دارند که عبارت اند از جهیل تانگانیکا که طولانی ترین جهیل عمیق آب شیرین جهان است، جهیل مالاوی (نیاسا) جهیل رودلف والبرت.

از جهیل‌های افریقا به مقیاس قابل ملاحظهٔ برای حمل و نقل آبی استفاده می‌شود.

پلان رهنمای تدریس درس (ششم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">بحیره‌های افریقا</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
ـ آشنایی با بحیره‌های براعظم افریقا.
اهداف جزیی:
– با موقعیت و اهمیت بحیرۀ مدیترانه آشنا شوند.
– با موقعیت و اهمیت بحیرۀ احمر آشنا شوند.
– موقعیت بحیره‌ها را به روی نقشه نشان دهند.
– اهمیت اقتصادی بحیره‌ها را بیان کنند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشۀ طبیعی قاره افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختۀ سیاه، تباشیر، کرۀ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب،چهار جوابه ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: تقدیم سلام و احوال پرسی تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درگذشته و کنترول فعالیت خارج از صنف</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: جلب کردن توجه شاگردان به تصویر بحیرۀ مدیترانه در کتاب.سؤال طوری مطرح شود که در تصویر اول این درس چه می‌بینید؟</td></tr>
</table>

۷-- فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- طرح سؤال در خصوص مفهوم بحیره - بعد از شنیدن نظریات شاگردان بحیره را تعریف کنید. - بحیره‌ها را به روی نقشه‌ها نشان داده و در مورد آن‌ها توضیح دهید. - شاگردان را بخاطر اجرای فعالیت داخل صنف به گروپ‌ها تقسیم نمایید ووظیفه آن‌ها را مشخص کنید. - سؤال‌های درس را مطرح کنید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان توضیح نماید.	اظهار نظر پیرامون بحیره ـ به توضیحات معلم توجه کنند. ـ نقشه را به دقت ببینند و مطالعه کنند. ـ تصاویر درس مربوط را در کتاب به دقت مشاهده کنند. ـ در فعالیت داخل صنف سهم فعال گیرند. ـ سؤال‌ها را جواب گویند. ـ سؤال‌ها را مطرح کنند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را اجرا نمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

فعالیت داخل صنف: از بحیره‌ها برای راه‌های آبی (کشتیرانی) و ماهیگیری استفادهٔ اقتصادی می‌شود.

سؤال‌ها:

۱ـ بحیرهٔ مدیترانه در شمال براعظم افریقا موقعیت دارد.

۲ـ توسط کانال سویز.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

بحیرهٔ مدیترانه:

در شمال براعظم افریقا بحیرهٔ مدیترانه موقعیت داشته که در اقلیم ممالک همجوار تأثیر مهم دارد و سبب اقلیم مدیترانه یی آن ممالک شده است. همچنان از بحیرهٔ مدیترانه برای حمل و نقل آبی استفاده صورت می‌گیرد که در اقتصاد کشورهای افریقای شمالی اهمیت خاص دارد. سواحل مدیترانه ساحات خوب توریستی را به وجود آورده که این نیز در تقویت اقتصاد ممالک ساحل مدیترانه بی تاثیرنیست.

بحیرهٔ سرخ (احمر):

همچنان در شرق قارهٔ افریقا بحیرهٔ سرخ (احمر) قرار دارد که توسط کانال سویز با بحیرهٔ مدیترانه وصل گردیده و زمینهٔ خوب را برای تجارت و حمل و نقل آبی فراهم نموده است. در حقیقت توسط همین بحیره‌ها و آبناهای مربوطهٔ آن است که افریقا با آسیا و اروپا وصل گردیده و ممالک این قاره‌ها می‌توانند روابط تجارتی خویش را توسط راه‌های آبی آن مستحکم سازند.

پلان رهنمای تدریس درس (هفتم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">خلیج‌ها</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
ـ آشنایی با خلیج‌های مهم قارهٔ افریقا.
اهداف جزئی:
– با موقعیت خلیج‌های قارهٔ افریقا آشنا شوند.
– با اهمیت خلیج‌های قارهٔ افریقا آشنا شوند.
– خلیج‌ها را به روی نقشه نشان دهند.
– اهمیت اقتصادی خلیج‌ها را بیان کنند.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ طبیعی قارهٔ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام، احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف</td><td rowspan="2">۱۰
دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: سؤال انگیزه‌یی شروع درس مطرح گردد: کدام خلیج‌ها در اطراف براعظم افریقا وجود دارد؟</td></tr>
</table>

۷ -فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نام‌های خلیج‌های مهم را به روی تخته بنویسد و به روی نقشه موقعیت آن را نشان دهد. - اهمیت خلیج‌های قارهٔ افریقا را توضیح نماید. - شاگردان را به خاطر اجرای فعالیت داخل صنف، به گروپ‌ها تقسیم نماید. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل نماید. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را به شاگردان توضیح دهد.	ـ شاگردان به نقشه نگاه می‌کنند و به موقعیت خلیج‌ها آشنا می‌شوند. ـ به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. ـ به روی نقشهٔ طبیعی قارهٔ افریقا نام خلیج‌ها را مشخص می‌کنند. ـ به سؤال‌ها پاسخ می‌دهند. ـ سؤال‌های درس را مطرح میکنند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را اجرا مینمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

فعالیت داخل صنف:

شاگردان طبق وظیفهٔ داده شده در کتاب درسی فعالیت داخل صنف را اجرا نمایند.

سؤال‌ها:

۱ـ خلیج عدن، خلیج فول و خلیج سویز.

۲ـ در شمال شرق

۳ـ خلیج گینه، خلیج لودریس و خلیج سنت هلنا

۴ـ بزرگترین خلیج گینه، کوچکترین سویز

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

خلیج گینه:

خلیج گینه یکی از بزرگترین خلیج‌های قارهٔ افریقا است و کتلهٔ آب عریض بحر اتلانتیک میباشد که در ساحل غربی قارهٔ افریقا تشکیل شده است.

خلیج بنین در شمال غرب و خلیج بونی در شمال شرق، بخش‌های خلیج گینه را تشکیل می‌دهد.

دریاهای زیاد در خلیج گینه می‌ریزد که از آن جمله دریاهای نایجر، ولتا و سنیگال قابل یاد آوری می‌باشد، به خصوص دریای نایجر میلیون‌ها سال مواد ارگانیک را انتقال داده و در خلیج گینه انداخته، که بالآخره منجر به شکل نفت خام گردیده و از همین سبب است که این منطقه یکی از مناطق مشهور و بزرگ نفت خیر جهان محسوب می‌شود.

ممالکی که با خلیج گینه هم سرحد اند عبارت اند از:

ساحل عاج، گانا، توگو، بنین، نایجریا، کامرون، گینهٔ استوایی، سایو تومه و پرنیسپی و گابون.

به طور کلی بعضی از جهیل‌ها دارای شهرهای بزرگ بندری اند، حمل و نقل مواد از طریق راه‌های آبی همین جهیل‌ها صورت می‌گیرد، سواحل خوب توریستی را به بار آورده، از جهت ماهیگیری قابل اهمیت است و در رطوبت مناطق همجوار نقش خوب را ایفا می‌کند.

پلان رهنمای تدریس درس (هشتم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	اقلیم افریقا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با اقلیم براعظم افریقا. اهداف جزئی: – با انواع اقلیم در افریقا آشنا شوند. – با مناطق بسیار گرم و سرد قارهٔ افریقا آشنا شوند. – با بارنده گی در قارهٔ افریقا آشنا شوند. – از نقشهٔ پراکنده گی بارنده گی استفاده کنند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیح درس، کار گروپی، سؤال و جواب	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ طبیعی یا اقلیمی قارهٔ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب،چهار جوابه ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری،ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: سؤال انگیزه‌یی شروع درس مطرح گردد: چرا براعظم افریقا دارای اقلیم متفاوت می‌باشد؟	

وقت به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷ - فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵	دربارهٔ اقلیم اظهار نظر نمایند. ـ به توضیحات معلم گوش دهند. ـ در گروپ‌ها تنظیم شوند و در اجرای فعالیت صنفی سهم فعال گیرند. ـ سؤال‌ها را جواب گویند. ـ مشکلات درس و سؤال‌ها را با معلم محترم شان طرح کنند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را بدانند و اجرا نمایند.	- در مورد اصطلاح اقلیم سؤال را طرح نموده بعد از شنیدن جواب شاگردان اقلیم را تعریف نماید. - موقعیت قارهٔ افریقا را به اساس خطوط عرض البلد به روی نقشه نشان داده و در مورداقلیم براعظم افریقا توضیحات کلی ارائه نماید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم نموده ووظایف فعالیت صنفی آن‌ها را مشخص نماید. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را جواب گوید. - فعالیت خارج از صنف شاگردان را توضیح نماید و به خاطر اجرای آن به شاگردان وظیفه سپرده شود.

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

فعالیت داخل صنف: افریقا به طور کلی بعد از آسترالیا گرمترین قارهٔ جهان است. دارای بارنده گی کمتری می‌باشد که از خط استوا به طرف شمال وجنوب تنزیل می‌نماید در قسمت شرقی افریقا بادهای غیر منظم مونسونی اوقیانوس هند، در بعضی مناطق بادهای منظم تجارتی و در صحرا بادهای خشکی به نام خمسین معروف است.

سؤال‌ها:

۱ـ برف در مناطق مرتفع کوهستانی می‌بارد.

۲ـ گرم ترین منطقه به نام عزیریه در شمال غرب لیبیا موقعیت دارد.

جواب فعالیت خارج از صنف:

اگر از خط استوا به طرف شمال و جنوب قارهٔ افریقا حرکت کنیم در مسیر خود به ترتیب به انواع ذیل آب و هوا روبرو می‌شویم:

استوایی(ساحهٔ جنگلات بارانی همیشه سبز)، تحت استوایی (ساحهٔ جنگلات بارانی، ساحهٔ جنگلات بارانی کمتر)، سوانای مرطوب، سوانای خشک، ستپ، صحرا و مدیترانه ای

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

اقلیم افریقا:

در مطالعهٔ اقلیم هر ناحیه باید به عوامل مختلف موجود در آن اقلیم توجه کرد تا وضع حقیقی آن ناحیه روشن گردد. عوامل جغرافیایی که در اقلیم افریقا مؤثر اند عبارت اند از:

۱ـ موقعیت جغرافیایی و فاصله مناطق از خط استوا

۲ـ موقعیت طبیعی از نظر دوری و نزدیکی به بحر

۳ـ چگونگی جریان‌های هوایی و مراکز فشار

۴ـ جریان‌های بحری سرد و گرم

۵ـ فشار هوا

۶ـ پستی و بلندی

۷ـ حرارت

۸ـ رطوبت متوسط سالانه

به طور کلی آب و هوای قارهٔ افریقا را می‌توان به سه نوع تقسیم نمود:

ـ آب و هوای استوایی که از خصوصیات آن حرارت و رطوبت زیاد در تمام سال است.

ـ آب و هوای حاره ای که این نوع آب و هوا در طرفین خط سرطان و جدی دیده می‌شود. به هر اندازه که به استوا نزدیک می‌شویم بارنده گی بیشتر می‌شود.

ـ آب و هوای مدیترانهٔ که در شمال و جنوب غربی افریقا دیده می‌شود. در مناطق مدیترانه ای تابستان‌ها گرم و زمستان‌ها هوای معتدل دارد.

پلان رهنمای تدریس درس (نهم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">ساحات مختلف اقلیمی</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
- آشنایی با ساحات مختلف اقلیمی براعظم افریقا
اهداف جزیی:
- با انواع اقلیم در قارهٔ افریقا آشنا شوند.
- با انواع نباتات در مناطق مختلف اقلیمی افریقا آشنا شوند.
- با خصوصیات اقلیم‌های گوناگون در افریقا آشنا شوند.
- ساحات مختلف اقلیمی را در نقشه نشان دهند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ طبیعی یا اقلیمی قارهٔ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب،صحیح و غلط، خانه خالی و...) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف</td><td>۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: جلب کردن توجه شاگردان به تصاویر درس در کتاب درسی و نظر آن‌ها را خواستن.</td><td></td></tr>
</table>

۷-_ فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نام ساحات مختلف اقلیمی را به روی تخته نوشته و در نقشه نشان دهید. - ساحات مختلف اقلیمی افریقا و انواع نباتات آن را توضیح دهید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم کنید و وظایف فعالیت داخل صنف آن‌ها را مشخص کنید. - سؤال‌ها را در مورد درس مطرح کنید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - به شاگردان وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را بدهید و وظیفه آن‌ها را مشخص کنید.	ـ به تخته و نقشه توجه کردن ـ به توضیحات معلم محترم با دقت گوش می‌دهند. ـ فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند. ـ سؤال‌ها را جواب می‌دهند. ـ سؤال‌ها را مطرح می‌کنند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را اجرا می‌نمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

ـ مشخصات اقلیم استوایی: مناطق دارای اقلیم استوایی بسیار گرم و توام با بارنده گی‌های مداوم می‌باشد. در این ساحه جنگلات بلند قامت چترنمایی استوایی اکثریت داشته.

ـ ساحهٔ صحرایی دارای آب و هوای خشک و صحرایی و بارنده گی کم دوام می‌باشد و ریگستان‌های وسیع و لا مزروع در آن موجود می‌باشد.

فعالیت داخل صنف: مطابق رهنمود اجرا شود.

سؤال‌ها:

۱ـ اقلیم ساحهٔ ستپ: این ساحه بین منطقهٔ تحت استوایی و صحرای اعظم واقع شده، دارای آب و هوای نسبتاً گرم و معتدل بارانی می‌باشد، چراگاه‌های خوبی را برای مالداران این منطقه تشکیل میدهد.

۲ـ اقلیم ساحهٔ صحرایی: این منطقه آب و هوای خشک و صحرایی داشته زمینهٔ مساعد زراعتی را فراهم کرده نمی‌تواند.

۳ـ اقلیم ساحهٔ مدیترانه ای: اقلیمی است که تابستان آن گرم و خشک و زمستان آن ملایم و بارانی می‌باشد. پیداوار مهم آن را انگور، میوه‌های خاندان ستروس، خرما و نیشکر تشکیل میدهد.

فعالیت خارج از صنف، طبق رهنمود اجرا گردد.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

رابطهٔ آب و هوا و نباتات:

مناطق طبیعی را با توجه به رشد نباتات یا پوشش گیاهی و آب و هوای افریقا به چند منطقه تقسیم کرده است:

۱ـ اقلیم جنگل‌های بارانی استوایی: به طور کلی در افریقای مرکزی و غربی بارنده گی بیش از نواحی دیگر است. در این نواحی رطوبت فراوان، حرارت‌های دائمی و نسبتاً زیاد، باعث نشو و نمای جنگل بارانی استوایی می‌شود.

۲ـ اقلیم علفزار استوایی و تحت استوایی سوانا: در افریقا اقلیم علفزار استوایی و تحت استوایی سوانا از نواحی جنگلات بارانی بسیار وسیع تر است. مهمترین خصوصیات این اقلیم تناوب فصل مرطوب و خشک کاملاً مشخص است. معمول ترین نوع نباتات علف استوایی بلند است که در بعضی نقاط، به تنهایی پوشش زمین را تشکیل میدهد
و لی در اغلب نواحی با درختان متفرق توأم است.

در مناطق سوانای مرطوب، زراعت نقش مهم دارد و محصولات همچون پنبه، بادام زمینی و تنباکو در این مناطق تولید می‌شود.

۳ـ اقلیم بوته‌های صحرایی: اقلیم‌های بیابانی در شمال و جنوب غربی علفزارهای استوایی و ستپ‌ها قرار گرفته اند. صحرای اعظم افریقا که بزرگترین بیابان جهان است در سراسر شمال افریقا از اقیانوس اطلس تا بحیرهٔ احمر گسترده شده است.

۴ـ اقلیم‌های نیمه حاره و مدیترانه ای: نواحی ساحلی مدیترانه در شمال غرب افریقا واقع شده است. در سرزمین‌های مدیترانه ای، نباتات خود را با تابستان خشک و گرم جهت ادامهٔ حیات وفق می‌دهند. بسیاری از این نباتات خاردار هستند و جهت از دست دادن آب کمتر، برگ‌های خاردار دارند.

پلان رهنمای تدریس درس (دهم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای سیاسی	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با جغرافیای سیاسی قارهٔ افریقا اهداف جزیی: – با ممالک مستقل قارهٔ افریقا و مراکز آنها آشنا شوند. – با نتایج دورهٔ استعمار و اهداف آن آشنا شوند. – با آپارتایددر قارهٔ افریقا آشنا شوند. – ممالک و مراکز قارهٔ افریقا را در نقشه نشان دهند.	
۳ – روش‌های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی	
۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی	نقشهٔ سیاسی قارهٔ افریقا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب و فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: جلب نمودن توجه شاگردان به نقشهٔ سیاسی قارهٔ افریقا	

۷_فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- از درس گذشته یاد آوری کنید. - ممالک مستقل قارهٔ افریقا را با مراکز آن در نقشه نشان دهید. - دربارهٔ جغرافیای سیاسی قارهٔ افریقا توضیح دهید. - سؤال‌های داخل متن درس را مطرح کنید. - شاگردان را به خاطر اجرای فعالیت داخل صنف به گروپ‌ها تقسیم نمایید. - سؤال‌های پایان درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را به شاگردان مشخص کند.	ـ به توضیحات معلم گوش دهند. ـ به نقشه توجه کنند. ـ سؤال‌های داخل متن را جواب دهند. ـ فعالیت داخل صنف را اجرا نمایند. ـ سؤال‌های پایان درس را جواب گویند. ـ سؤال‌ها و مشکلات را مطرح نمایند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را بدانند و اجرا نمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس

سؤال‌های داخل متن:

ـ علت انکشاف نسبتاً کم قارهٔ افریقا در شرایط طبیعی و سیاسی آن قاره نهفته است و به طور خاص دوران استعمار مانع پیشرفت سریع این قاره گردیده است.

سؤال‌های پایانی درس:

۱ـ تبعیض نژادی در سال ۱۹۹۴ م در افریقای جنوبی به پایان رسید.

۲ـ دارای ۵۳ کشور مستقل است.

۳ـ اصل حقیقت پیشرفت کم افریقاییان استثمار آنها توسط بعضی از ممالک استعماری غربی بوده است.

۴ـ در سال ۱۹۰۱ م افریقا دارای چهار مملکت مستقل (حبشه، لایبریا، مصر و افریقای جنوبی) بود.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

افریقای امروزی:

نقشهٔ سیاسی امروزی افریقا نتیجهٔ تقسیم این قاره در بین چند کشور استعماری اروپایی است. نقشهٔ این قاره اکثراً از خطوط طبیعی پیروی نمی‌کند، بدین معنی که افریقاییان که به یک زبان صحبت می‌کنند در بعضی موارد دریک کشور زنده گی نمی‌کنند و در چند کشور پراکنده شده اند. در بعضی کشورهای این قاره مردمانی هستند که به چند زبان متفاوت تکلم می‌نمایند. علت آن این است که ممالک استعماری اروپایی بدون در نظر داشتن سرحدات طبیعی و ساختار قومی و زبانی مردم افریقا، خطوط سرحدات بین ممالک را ترسیم نموده که ترسیم این مرزهای استعماری سبب مشکلات زیادی برای کشورهای افریقایی از زمان استقلال به این طرف گشته است.

از زمان پایان یافتن سلطهٔ ظاهری استعمار در این قاره تاکنون ده‌ها کودتا در کشورهای این قاره صورت گرفته است و به سبب مداخلات و تحریکات از بیرون است که بی ثباتی در حکومت‌های این قاره زیاد به چشم می‌خورد. اکثریت حکومت‌های ممالک افریقایی بدون پشتوانهٔ مردم به قدرت رسیده اند.

پلان رهنمای تدریس درس (یازدهم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای بشری	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با جغرافیای بشری قارهٔ افریقا اهداف جزیی: - با نفوس قارهٔ افریقا آشنا شوند. - با توزیع جغرافیایی نفوس قارهٔ افریقا آشنا شوند. - با ترکیب قومی و گروپ‌های نژادی قارهٔ افریقا آشنا شوند. - پراکنده گی قومی و نفوس افریقا را به روی نقشه نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ بشری قارهٔ افریقا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: به نقشهٔ توزیع نفوس قارهٔ افریقا نگاه شود و سؤال در شروع متن مطرح گردد: - در کدام مناطق افریقا تراکم نفوس زیاد است. چرا؟	

وقت به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵	- به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - نقشه‌ها را مطالعه کنند. - سؤال‌های داخل متن را جواب دهند. - فعالیت داخل صنف را اجرا نمایند. - مشکلات و سؤال‌های خویش را مطرح کنند. - سؤال‌های پایان درس را جواب گویند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را بدانند و اجرا نمایند.	- از درس گذشته یاد آوری کند. - تراکم نفوس و گروپ‌های نژادی را به روی نقشه نشان دهند. - سؤال‌های داخل متن درس را مطرح کنید. - شاگردان را به خاطر اجرای فعالیت داخل صنف به گروپ‌ها تقسیم نمایید. - سؤال‌های پایان درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را به شاگردان مشخص کنید.

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

فعالیت داخل صنف: عوامل مهاجرت مردم قارهٔ افریقا عبارت اند از: عوامل سیاسی، اقتصادی، مذهبی، طبیعی و غیره.

سؤال‌ها:

۱ـ در شمال افریقا مردم عرب زنده گی می کنند که به زبان عربی صحبت می کنند.

۲ـ در شمال غرب افریقا قبایل بربر زنده گی میکنند که دارای رنگ سفید و در شکل با مردم ایتالیا و هسپانیه شباهت دارند.

۳ـ در افریقای مرکزی، جنوبی و صحرای اعظم مردم سیاه پوست زنده گی می کنند که از لحاظ قد، چهره، رنگ و پوست از هم فرق دارند و به دوبخش سودانی و نگروهای بنتو تقسیم شده اند.

۴ـ مردمان اروپایی به خاطر تأمین منافع سیاسی و اقتصادی شان به افریقا مهاجرت کرده اند. در ابتدا در افریقای جنوبی و زمبابوی زنده گی می کردند وبعداً در کینیا، یوگندا و دیگر کشورهای افریقا پراکنده شدند.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

قارهٔ افریقا از لحاظ اقسام نژادی و تقسیمات سیاسی از اهمیت به خصوصی برخوردار است. مردم این قاره از نژادهای مختلفی از بوشمن‌ها گرفته تا بربرها، از عرب‌ها تا پیگمه‌ها و از سفید پوستان تا سیاه پوستان تشکیل یافته اند.

در مورد جمعیت نسبتاً کم قارهٔ بزرگ افریقا دلایل زیادی وجود دارد که بعضی از این دلایل طبیعی، بعضی اقتصادی و اجتماعی می‌باشد. موجودیت صحرای اعظم و نواحی بیابانی و نیمه بیابانی نمی‌تواند جاذب نفوس زیاد باشد. منطقهٔ استوایی به سبب رطوبت و حرارت زیاد باعث تشکیل جنگل شده، خاک‌های غیر حاصل خیز و سرایت بیماری‌ها همه وهمه تسلط انسان بر محیط را کمتر ساخته و مانع ازدیاد نفوس گردیده است. مسألهٔ برده داری یکی از علل کم نفوس بودن افریقا می‌باشد که سبب مهاجرت ده‌ها میلیون نفر به سوی کشورهای امریکایی و اروپایی شده است.

سیاه پوستان بزرگ ترین گروه قومی در افریقا است که در حدود ۷۰ در صد نفوس افریقا را تشکیل داده و به چهار گروه اصلی بانتوها، نیلوت‌ها، پیگمه‌ها و بوشمن‌ها و هوتن تت تقسیم شده اند. همچنان اعراب و بربرها و اروپایی‌ها و آسیایی‌ها نیز در این قاره زنده گی دارند.

پلان رهنمای تدریس درس (دوازدهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">از دین و زبان افریقا چه می‌دانید؟</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
- آشنایی با دین و زبان افریقا
اهداف جزیی:
- با پیروان دین مقدس اسلام درقارهٔ افریقا آشنا شوند.
- با سایر ادیان مشهور قارهٔ افریقا آشنا شوند.
- با زبان‌های رسمی و محلی قارهٔ افریقا آشنا شوند.
- ممالک اسلامی قارهٔ افریقا را روی نقشه نشان دهند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ بشری قارهٔ افریقا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، و ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: توجه شاگردان به نقشهٔ ادیان جلب شود.</td></tr>
</table>

۷- فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- در مورد ادیان و زبان‌های قارهٔ افریقا معلومات دهد. - ساحهٔ ادیان مختلف را به روی نقشه نشان دهد. - سؤال‌های داخل متن را مطرح و جواب گوید. - شاگردان را به خاطر اجرای فعالیت صنفی به گروپ‌ها تقسیم نموده و وظایف آنها را مشخص کند. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را جواب گوید. - وظیفهٔ فعالیت خارح از صنف را به شاگردان مشخص کند.	ـ نتیجهٔ فعالیت خارج از صنف را به معلم محترم نشان دهند. ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. ـ بخاطر اجرای فعالیت داخل صنف، در گروپ‌ها سهم فعال گیرند. ـ سؤال‌های پایان درس را جواب گویند. ـ سؤال‌ها و مشکلات را مطرح نمایند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را بدانند و اجرا نمایند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌ها و فعالیت‌های درس:

سؤال‌های داخل متن:

۱ـ در افریقا دین مقدس اسلام و عیسویت پیروان دارد.

جواب سؤال‌های پایانی درس:

۱ـ مسلمان‌ها در شمال افریقا بیشتر سکونت دارند.

۲ـ مردم ۲۳ کشور در براعظم افریقا پیروان دین مقدس اسلام می‌باشند.

۳ـ چون اکثریت ممالک افریقا تحت استعمار اروپایی‌ها قرار داشتند بناً همان زبان استعماری خارجی را زبان رسمی خود قرار داده بودند.

۴ـ گروه زبان‌های سامی، ساحلی یا سواحلی وغیره از جمله زبان‌های محلی و زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، پرتگالی وغیره زبان‌های اروپایی اند.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

دین و زبان:

از لحاظ مذهبی قارهٔ افریقا مکان مناسب برای توسعهٔ مذهب و ادیان مختلف است. در حال حاضر علاوه بر مذاهب مختلف ابتدایی (که مخصوص قبایل سیاه پوست است) دین مقدس اسلام در افریقا پیروان زیاد دارد و تعدادی هم در افریقا پیرو دین عیسوی می‌باشند که مذهب تسنن میان مسلمانان و مذاهب کاتولیک و پروتستانت، میان عیسویان توسعهٔ زیادتری دارد. پیروان مذهب هندو و بودایی که در اقلیت هستند نیز وجود دارند. مسلمانان زیادتر در شمال افریقا و عیسوی‌ها در افریقای جنوبی، ایتوپیا (حبشه) و بعضی از کشورهای ساحل خلیج گینه می‌توان مشاهد کرد.

در قارهٔ افریقا به بیش از ۸۰۰ زبان محلی صحبت می‌شود. اکثر افریقاییان به یک زبان محلی صحبت می کنند و زبان دومی را جهت ارتباط با مردم خارج از منطقهٔ خود به کار می‌برند، به طور مثال بسیاری از مردم افریقای شرقی از زبان سواحلی به حیث زبان دوم استفاده می کنند، بعضی‌ها نیز زبان انگلیسی و یا فرانسوی را به کار می گیرند.

پلان رهنمای تدریس درس (سیزدهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای اقتصادی	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با جغرافیای اقتصادی قارهٔ افریقا اهداف جزیی: – به زراعت قارهٔ افریقا آشنا شوند. – به مالداری قارهٔ افریقا آشنا شوند. – محتوای تصاویر زراعتی را بیان کنند. – محتوای تصاویر مالداری را بیان کنند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ اقتصادی قارهٔ افریقا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، و ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: توجه شاگردان به یک تصویر جالب اقتصادی جلب شود.	

۷فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- جغرافیای اقتصادی را تعریف کند. - در مورد زراعت و مالداری در قارهٔ افریقا توضیح دهد و نظر شاگردان را در مورد تصاویر درس جویا شود. - از نقشهٔ اقتصادی استفاده کند. - سؤال‌های داخل متن رامطرح و جواب آن‌ها را نیز بگوید. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم نماید و وظایف آن‌ها را مشخص سازد. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل نماید. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را به شاگردان تفهیم نماید.	ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ دربارهٔ تصاویر مربوط به کتاب درسی مباحثه کنند. ـ به نقشهٔ اقتصادی توجه کنند. ـ سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. ـ در گروپ‌ها کار کنند. ـ سؤال‌ها و مشکلات خویش را مطرح کنند. وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند.	۳۵

۸. جواب سؤال‌های متن درس:

فعالیت داخل صنف

قارهٔ افریقا به صورت کل روبه انکشاف است اما علل انکشاف کم آن را می‌توان در شرایط نسبتاً نامناسب طبیعی و تاریخچهٔ استعمار ملاحظه کرد.

جواب سؤال‌ها:

۱ـ اوضاع اقتصادی قارهٔ افریقا رنگ‌ها و اشکال مختلف دارد و از ساده ترین پیشهٔ اقتصادی تا مدرن ترین و عصری ترین فعالیت اقتصادی را میتوان در این قاره سراغ کرد.

۲ـ گرچه اقلیم افریقا به طور عموم برای تربیهٔ حیوانات مساعد نیست با آنهم تربیهٔ گوسفند و بز در این قاره پیشرفت خوب نموده. هم چنان صید ماهی در ممالک شمال غرب قارهٔ افریقا قابل یاد آوری می‌باشد.

۳ـ انواع حیوانات وحشی قارهٔ افریقا عبارت اند از:

بز کوهی، کرگدن، اسپ آبی، فیل، زرافه، گوره خر، حیوانات درنده مانند شیر، گرگ و پلنگ.

جواب فعالیت خارج از صنف

محصولات مدیترانه ای قارهٔ افریقا عبارت اند از: زیتون، لیمو، گندم، جو، جواری و انگور.

بلی! در افغانستان اقلیم مدیترانه ای وجود دارد. در ننگرهار

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

زراعت بر اساس تولید زراعتی معیشتی و تولید برای مصرف است. در تمام ممالک افریقا به استثنای جمهوری افریقای جنوبی اکثریت نفوس فعال هنوز در سکتور زراعت مشغول اند. زنده گی آنان به زمین و آب که از آن‌ها مواد غذایی تولید می‌شود بستگی دارد. زراعت در اکثر ممالک افریقایی هنوز به طریقهٔ عنعنوی صورت می گیرد، بنابر این با توجه به خاک نامناسب این قاره، دهقانان افریقایی باید زحمات زیادی را برای تهیهٔ غذا متحمل شوند.
در بعضی مناطق نباتات کشت می‌شود که صرفاً جهت صادرات تولید می گردند. این نوع محصولات عبارت اند از: پنبه، بادام زمینی، کاکائو، قهوه و نخل روغنی میباشد.
به نسبت بومیان یا مردم اصلی قارهٔ افریقا زارعین اروپایی در بعضی ممالک مانند افریقای جنوبی امکانات و زمین‌های زیادی برای زراعت در اختیار دارند. زمین داران بزرگ علاوه بر مشکلات داخلی پیوسته برای تحصیل بازار فروش و رقابت با یک دیگر نیز گرفتار اند. بین محصولات زراعتی، غله مقام اول را حایز است. احداث باغ‌های میوه نیز به تدریج به وسیلهٔ اروپاییان و مهاجران آسیایی در افریقا جنوبی اهمیت به سزایی پیدا کرده است.
تربیت حیوانات از منابع اولیهٔ اقتصاد این منطقه بوده است، چه در زمان استعمار و چه در حال حاضر اهمیت آن محفوظ مانده است. اهمیت مالداری از زراعت کم نیست و عایدات آن تقریباً معادل عایدات زراعتی می‌باشد. در افریقای جنوبی در اکثر مناطق تربیهٔ حیوانات ممکن است. در افریقای جنوبی تربیهٔ گوسفندان ممتاز از آن جمله مرینوس که دارای پشم عالی بوده و در جهان مقام اول دارد از اهمیت خاصی برخوردار است.

پلان رهنمای تدریس درس (چهاردهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	معادن و صنایع	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با جغرافیای اقتصادی قارهٔ افریقا (بخش معادن و صنایع) اهداف جزیی: – با انواع معادن در قارهٔ افریقا آشنا شوند. – با انواع صنایع در قارهٔ افریقا آشنا شوند. – مناطق دارای معادن مهم را به روی نقشه نشان دهند. – مناطق دارای صنایع مهم را به روی نقشه نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ اقتصادی قارهٔ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختهٔ سیاه، تباشیر، کرهٔ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، و ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: جلب توجه شاگردان به نقشهٔ اقتصادی افریقا و مطرح نمودن سؤال ذیل: کد ام مواد معدنی و محصولات صنعتی در کدام مناطق افریقا وجود دارد؟	

-۷_فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- با استفاده از نقشه در بارهٔ معادن و صنایع قارهٔ افریقا معلومات لازم داده شود. - مناطق مهم صنعتی و معدنی بر روی نقشه نشان داد شود. - دربارهٔ تصاویر داخل درس از شاگردان نظر خواسته شود. - شاگردان به خاطر انجام فعالیت صنفی به گروپ‌های مختلف تقسیم شوند. - سؤال‌های درس مطرح شود و مشکلات و سؤال‌های شاگردان حل شود. - به شاگردان وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف داده شود.	ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ نقشهٔ افریقا را مطالعه کنند. ـ دربارهٔ تصاویر درس نظر دهند. ـ در گروپ‌ها کار صنفی را انجام دهند و باهم گروپ‌ها همکاری کنند. ـ سؤال‌ها را جواب دهند. ـ سؤال‌ها و مشکلات درس را با معلم محترم مطرح کنند. فعالیت خارج از صنف را یادداشت کنند.	۳۵

۸. جواب سؤال‌های متن درس:

۱ـ بندهای برق روی دریای نیل، زامبزی، ولتا وغیره ساخته شده است.

۲ـ شمال افریقا بیشتر دارای نفت و گاز است و افریقای جنوبی دارای الماس، طلا، زغال سنگ، یورانیم، کروم و منگنیز می‌باشند.

۳ـ در زائر و زمبابوی مس بیشتر پیدا میشود.

۴ـ معادن آهن در لایبریا، افریقای جنوبی و موریتانیا موجود است.

۵ـ معادن افریقا عبارت اند از:

یوارنیم، زغال سنگ، نفت، گاز، آهن، مس، طلا، الماس، کروم

جواب فعالیت خارج از صنف

۱ـ یوارنیم در نایجریا، نامیبیا، گابون و افریقای جنوبی وجود دارد.

۲ـ نفت به طور عموم در شمال قارهٔ افریقا وجود دارد.

۳ـ مناطق صنعتی قارهٔ افریقا عبارت اند از: قاهره، الجزیره، کینشاسا، کپ تاون (شهر کاپ) و دوربان

۴ـ ممالک توریستی افریقا عبارت اند از:

تونس، مراکش، کینیا و افریقای جنوبی

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

منابع معدنی:

در سال‌های اخیر افریقا به منزلهٔ تولید کنندهٔ مواد معدنی اهمیت روز افزونی یافته است. قسمت اعظم تولیدات معدنی به خارج، مخصوصاً به اروپا و امریکا صادر می‌شود. افریقا مخصوصاً از لحاظ تولید فلزات، سنگ‌ها ی قیمتی، مس، قلعی و فاسفیت حایز اهمیت است.

مناطق عمدهٔ تولیدات معدنی عبارت اند از: کانگو، رودیشیا، کشورهای افریقای جنوبی سواحل گینه، افریقای غربی، مراکش، الجزایر و تونس.

لیبیا و نیجریا از جمله تولید کننده گان عمدهٔ نفت جهان به حساب می‌آید. منطقهٔ کانگو یکی از غنی ترین نواحی معدنی روی زمین را دارا است. منطقهٔ کانگو در تولید الماس و کوبالت اهمیت خاصی دارد.

در افریقای غربی معادن طلا، الماس و منگنیز بیشتر وجود دارد. افریقای شرقی در تولید مواد معدنی اهمیت چندانی ندارد، به جز تانگانیکا که دارای معادن الماس می‌باشد.

پلان رهنمای تدریس درس (پانزدهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">جغرافیای مواصلاتی</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
- آشنایی با راه‌های مواصلاتی قارۀ افریقا
اهداف جزیی:
– با راه‌های خشکه و خطوط آهن قارۀ افریقا آشنا شوند.
– با اشکال ابتدایی حمل و نقل آشنا شوند.
– با حمل و نقل هوایی قارۀ افریقا آشنا شوند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشۀ مواصلاتی قارۀ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختۀ سیاه، تباشیر، کرۀ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، و ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه: جلب توجه شاگردان به یک تصویر مربوط به درس.</td></tr>
</table>

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- تعریف کردن جغرافیای مواصلاتی - توضیح اشکال ابتدایی حمل و نقل، راه‌های خشکه، خطوط آهن و هوایی. - نشان دادن راه‌های مهم روی نقشه - بحث با شاگردان در مورد تصاویر مهم درس. - تقسیم کردن شاگردان به خاطر انجام فعالیت صنفی در گروپ‌ها. - سؤال‌های درس مطرح شود و جواب داده شود. - به شاگردان وظیفه ی فعالیت خارج از صنف داده شود.	ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ به نقشه توجه و آن را مطالعه می کنند. ـ در مورد تصاویر درس با معلم محترم بحث می کنند. ـ در کار گروپی سهیم می‌شوند. ـ سؤال‌های درسی را جواب می‌دهند و مشکلات و سؤال‌های خویش را با معلم محترم مطرح می کنند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت و اجرا می کند.	۳۵

۸. جواب سؤال‌های متن درس:

جواب فعالیت داخل صنف:

اشکال ابتدایی مواصلات و حمل ونقل: استفاده از شتر، مرکب و انسان به خاطر حمل و نقل مواد.

شکل پیشرفتهٔ مواصلات و حمل و نقل: استفاده از سرک‌های موتر رو، خطوط آهن، خطوط هوایی و راه‌های بحری.

جواب سؤال‌ها:

۱ـ خطوط آهن در مراکش، الجزایر، تونس و مصر انکشاف نموده است.

۲ـ شکل حمل و نقل ابتدایی: به خاطر حمل و نقل از شتر، مرکب و انسان استفاده کردن.

جواب فعالیت خارج از صنف

موجودیت جنگل‌های انبوه استوایی، بادهای تند صحرایی، باتلاق‌ها و صحراها موانع و مشکلات را برای مواصلات در قارهٔ افریقا به وجود آورده است.

۹- دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

راه‌های آهن در قارهٔ افریقا:

راه‌های آهن در بعضی از کشورهای قارهٔ افریقا انکشاف خوبی نموده است. بخاطر اینکه در دوران استعمار بعضی از کشورهای استعماری مواد خام را برای صنعتی کردن به اروپا انتقال نمایند کوشش کردند که بعضی از شهرها را از طریق خطوط آهن به شهرهای بندری ساحلی و صل نمایند. به طور مثال در طول دههٔ ۱۸۰۰ تجار بریتانیا تجارت را با کشورهای ساحلی آغاز کردند. در سال ۱۹۸۳ م بریتانیا شعاع نفوذ خود را به داخل دره ی شکستهٔ غربی گسترش داد. این منطقه شامل کینیای جدید و اوگاندا می‌باشد و خیلی زود راه آهن از مومباسا به جهیل ویکتوریا کشیده شد. در سال ۱۹۰۰ میلادی این راه آهن به زمین‌های بلند نیز رسید. در اطراف مراکز تعمیر راه آهن شهر نایروبی به وجود آمد.

راه آهن مومباسا از طریق نایروبی به کامپالا پایتخت کشور اوگاندا مربوط می‌شود.

همچنان راه‌های آهن دیگری نیز در کشورهای افریقایی اعمار گردیده از آنجمله خطوط آهن کشور ساحل عاج و کشور ولتامیان شهرهای آبیجان و اواگادوگو نیز قابل یاد آوری می‌باشد. شهرهای بزرگ کشور نایجریا نیز توسط خطوط آهن باهم وصل گردیده و از طریق همین خطوط با شهرهای بندری ارتباط دارد.

پلان رهنمای تدریس درس (شانزدهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	حمل و نقل از طریق آب	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با حمل و نقل قارۀ افریقا از طریق آب‌ها اهداف جزیی: – با آبناها و کانال‌های قارۀ افریقا آشنا شوند. – با ترانسپورت بحری آشنا شوند. – شهرهای مهم بندری قارۀ افریقا را به روی نقشه نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی و کار گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشۀ مواصلاتی قارۀ افریقا یا جهان، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تختۀ سیاه، تباشیر، کرۀ جغرافیایی و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوۀ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، استفاده از نقشه، و ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: طرح نمودن سؤال ذیل: به نظر شما افریقا از طریق کدام آبناها و کانال‌ها به بحر وصل می‌شود؟	

۷- **فعالیت‌های تدریس معلم محترم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)**	**فعالیت‌های یادگیری شاگردان**	وقت به دقیقه
- تأمین ارتباط درس نو با درس قبلی - توضیح حمل و نقل بحری و دریایی قارهٔ افریقا - نشان دادن راه‌های آبی و بنادر بحری به روی نقشه - بحث در مورد تصاویر درس با شاگردان - تنظیم کردن شاگردان به خاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها. - نظارت از کار گروپی و رهنمایی شاگردان. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - به شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را می‌دهد و دربارهٔ آن توضیح می‌دهد.	ـ به توضیحات معلم محترم گوش دهند. ـ به نقشه نگاه می‌کنند و به سؤالات پاسخ می‌دهند. ـ در مورد تصاویر درس با معلم محترم خویش صحبت می‌کنند. ـ در گروپ‌ها به خاطر انجام فعالیت داخل صنف سهم فعال می‌گیرند. ـ سؤال‌های درس را جواب می‌دهند. ـ وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یادداشت می‌کنند.	۳۵

۸. جواب سؤال‌های متن درس:

جواب فعالیت داخل صنف از آبنای باب المندب، کانال سویز و آبنای جبل الطارق می‌گذریم.

جوب سؤال‌ها:

۱ـ کانال سویز.

۲ـ بین بحر اتلانتیک و بحیره مدیترانه

۳ـ در سابق شکل ابتدایی حمل و نقل استفاده از حیوانات و انسان زیاد رواج داشت، اکنون شکل پیشرفتهٔ ترانسپورت، یعنی سرک‌ها، خطوط آهن، ترانسپورت آبی و هوایی زیاد رواج دارد.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم محترم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

بنادر مهم بحری و دریایی قارهٔ افریقا:

بعضی از ممالک ساحلی قارهٔ افریقا توانستند بخاطر حمل و نقل از طریق آب‌ها بنادر مناسب را ایجاد نمایند. این بنادر بحری در بعضی ممالک شهرهای مهم صنعتی و تجارتی نیز می‌باشند، به طور مثال از چند شهر مهم بندری که در تجارت و انکشاف ممالک مربوط با ارزش هستند و با سرک‌های موتر و خطوط آهن وصل هستند، به ترتیب از جنوب شرق قارهٔ افریقا تا شمال غرب و شمال نام می‌بریم:

شهرهای دوربان و کپ تاون در افریقای جنوبی، شهرهای نامیبی و لوندا در انگولا، شهر بومادرزایر، گینه در گابون، دوواکا در کامیرون، پورت‌هار کورت و لاگوس در نایجریا، پورت نوو در بنین، اکرا در گانا، مونرویا در لایبریا، پریتون در سیرالیون، داکار در سنیگال، نواکچوت در موریتانیا، کازابلانکا در مراکش، الجزیره در الجزایر، تونس در تونس، تریپولی در لیبیا و قاهره در مصر.

پلان رهنمای تدریس درس (هفدهم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	موقعیت آسترالیا (حدود اربعه و کشف آسترالیا)	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با موقعیت قارهٔ آسترالیا. اهداف جزیی: – باموقعیت قارهٔ آسترالیا به اساس خطوط طول البلد و عرض البلد آشنا شوند.. – با حدود جغرافیایی قارهٔ آسترالیا به اساس آب‌ها و خشکی‌های همجوار آشنا شوند. – با کشف آسترالیا آشنا شوند. – موقعیت قارهٔ آسترالیا را روی نقشهٔ نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	شیوهٔ توضیحی، کار انفرادی و گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ قارهٔ آسترالیا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته سیاه و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤال‌های کوتاه جواب، صحیح و غلط، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی با شاگردان، تأمین نظم در صنف، کنترول حاضری، ارزیابی درس گذشته و فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: سؤال مطرح گردد: آسترالیا در کدام بخش کرهٔ زمین موقعیت دارد؟	

۷- **فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)**	**فعالیت‌های یادگیری شاگردان**	وقت به دقیقه
- محتوای فصل دوم را معرفی میکند. - موقعیت و کشف آسترالیا را توضیح میکند. - قارهٔ آسترالیا را به روی نقشهٔ نشان میدهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت میکند. - شاگردان را به خاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم میکند. - از کار گروپی نظارت میکند. - سؤال‌های درس را مطرح میکند. - سؤال‌های شاگردان را حل میکند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را توصیه میکند.	- به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشه را مطالعه می کنند. - در مورد تصاویر بحث می کنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرأ می کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - سؤال‌ها را مطرح میکنند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

جواب سؤال‌ها

۱ ص

۲ ص

۳ ص

۴ ص

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

قارهٔ آسترالیا به مساحت بیش از هفت ونیم ملیون کیلومتر مربع در آبهای اقیانوس آرام (بحر الکاهل) و بحر هند قرار گرفته است. تا پنجاه سال پیش از آسترالیا به عنوان یک جزیره نام برده می‌شد اما در کتب جغرافیای امروز آنرا یک قاره (براعظم) می‌دانند. بدین ترتیب آسترالیا تنها کشور جهان است که در عین حال یک قاره محسوب می‌گردد. آسترالیا از لحاظ وسعت ششمین کشور جهان بعد از فدراسیون روسیه، کانادا، چین، ایالات متحده امریکا و برازیل است.

براعظم آسترالیا پست ترین قاره‌ها است و کمترین ناهمواریها را نسبت به سایر براعظم‌ها دارد. خصوصیات بارز این سرزمین وجود نواحی وسیع خشکه و نیمه خشکه میباشد.

پلان رهنمای تدریس درس (هژدهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای طبیعی براعظم آسترالیا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	ـ از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با جغرافیای طبیعی آسترالیا. اهداف جزیی: – آشنایی با تقسیمات جغرافیای طبیعی آسترالیا. – آشنایی با موقعیت کوه‌های آسترالیا. – شاگردان نقشۀ طبیعی گنگ آسترالیا (نقشۀ سفید) را نام گذاری کرده بتوانند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیحی، کار انفرادی، سؤال وجواب، کار گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشۀ طبیعی قارۀ آسترالیا، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوۀ ارزیابی	شفاهی، کتبی (ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های کوتاه جواب) و کار عملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، فعالیت‌ها.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: کوه‌های آسترالیا بیشتر در کدام بخش وجود دارد؟	

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- تامین ارتباط درس گذشته به درس جدید. - محتوای درس هژدهم را معرفی میکند. - تقسیمات منطقهٔ یی قاره آسترالیا را توضیح می‌کند. - کوه‌های آسترالیا را روی نقشهٔ نشان می‌دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می‌کند. - شاگردان را به گروپ‌ها تقسیم می‌کند و وظایف فعالیت صنفی آنها را روشن میسازد. - سؤال‌های درس را مطرح می‌کند. - سؤالهای شاگردان را حل می‌کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توصیه می‌کند.	- ارتباط درس گذشته را با درس جدید می‌یابند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشهٔ را مطالعه می‌کنند. - در مورد تصاویر بحث می‌کنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرأ می‌کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - مشکلات خود را می‌گویند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می‌گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- به چهار مناطق، دشت‌های مرکزی که از آب زیر زمینی فراوانی برخوردار است،فلات غربی که عمدتاً بیابان است،جلگه ساحلی شرقی که در حقیقت دامنه‌های شرقی کوه‌های گریت دیوای دینگ است،ارتفاعات یا کوه‌های شرقی که به گریت دیوای دینگ معروف است.

۲- باغ ملی یا پارک ملی (National Park) عبارت از ساحهٔ ارزشمند طبیعی بسته است که حد اقل ده هزار هکتار باشد و توسط دولت محافظت و نگهداری گردد.

۳- کوه‌های آسترالیا از لحاظ اقتصادی منبع خوبی آبی را تشکیل میدهند و همچنان درین منطقه پارک‌های ملی وجود دارد که برای سپورت زمستانی و بازی‌های سکی یک منطقه خوب توریستی و عایداتی بشمار میرود. کوه‌های آسترالیا از لحاظ اجتماعی برای سیاحت و تفریح وغیره مسایل مساعد میاباشد.

۴- کوه‌های آسترالیا در بعضی موارد مانع عبور و مرور و مشکل ترانسپورتی میشود. این کوه‌ها مناطق خوب برای تفریح و استراحت دارند. همچنان دارای پارک‌های ملی است که برای سپورت زمستانی (بازیهای سکی) یگانه منطقه در آسترالیا محسوب میشود.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

قارهٔ آسترالیا پست ترین و هموار ترین سرزمین جهان است. تقریباً ۷۵ در صد این قاره را فلات وسیع و کهن سال دربر گرفته است. جغرافیه دانان این کشور را به سه منطقهٔ جغرافیای تقسیم مینمایند:

مناطق مرتفع شرقی، جلگه مرکزی، فلات غربی

آسترالیا بیشتر از دشت‌های وسیع و فلات‌های بر آمده تشکیل شده است مناظر تپه ای در شرق آسترالیا قابل توجه است. بلندترین قلهٔ این کوه‌ها در جنوب شرق آسترالیا به نام کوسیسکو است. در اطراف این کوه و همچنان در کوه‌های تاسمانیا، حوضه‌های یخ چالی دیده می‌شود که محل تفریح سکی بازان است. فقط دو جهیل آسترالیا، ویکتوریا و تاسمانیا در زمستان یخ می‌بندد که برای سکی بازان جای مناسب می‌باشد.

قسمت شرقی آسترالیا از سرزمین‌های مرتفع تشکیل شده که از کیپ یورک شروع و تا ویکتوریا وتا سمانیا ادامه دارد. کوه‌های این منطقه بنام گریت دیوای دینگ می‌باشد. و مرتفع ترین قله آن کوسیسکو نامیده میشود.

فلات غربی تمام مغرب آسترالیا را در بر گرفته ارتفاع متوسط این فلات در حدود ۳۰۰ متر است در برخی نواحی آن قله کوه‌های به چشم می‌خورد مانند کوه بروس در جنوب قاره آسترالیا زمین پست بصورت عمومی از سپر غربی با رشته کوه فلیندرز جدا می‌شود که در حدود ۱۰۰۰ متر ارتفاع دارد.

پلان رهنمای تدریس درس (نزدهم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	دریاهای آستراليا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: ـ آشنایی با دریاهای آستراليا. اهداف جزئی: – آشنایی با اهمیت اقتصادی دریاهای آستراليا ؟ – آشنایی با خصوصیات جغرافیایی دریاهای آستراليا. – موقعیت دریاهای آستراليا را بدانند و روی نقشه نشان دهند.	
۳ – روش‌های تدریس	شیوهٔ توضیحی،سؤال وجواب، کار گروپی	
۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ طبیعی آستراليا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته، تباشیر. در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتری و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب) ارزیابی فعالیت‌ها و کار عملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: به نقشهٔ نگاه کنید. در کدام مناطق آستراليا دریاهای زیاد وجود دارد؟	

۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- محتوای درس نزدهم را معرفی میکند. - دریاهای آسترالیا را معرفی و توضیح می‌کند. - دریاهای آسترالیا را روی نقشهٔ نشان می‌دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می‌کند. - شاگردان را بخاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می‌کند. - از کار گروپی نظارت می‌کند. - سؤال‌های درس را مطرح می‌کند. - سؤالهای شاگردان را حل می‌کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می‌کند.	- به توضیحات معلم گوش میدهند. - موقعیت دریاها را روی نقشه تثبیت میکنند. - در مورد تصاویر بحث می‌کنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - مشکلات خود را می‌گویند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می‌گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- تا حدودی زیادی آبهای زیر زمینی مشکلات مردم را مرفوع می‌سازد. بزرگترین حوزه آب‌های زیر زمینی در جهان حوزه بزرگی است در آسترالیا که از خلیج کارپنتاریا تا حوزهٔ دارلینگ گسترش یافته است.

۲- دریاهای شمال و شمال شرق آسترالیا عبارت اند از میشل و فلیندرز و همچنان در شمال آسترالیا دریاهای مانند ویکتوریا، دلی و اورد.

۳- جریان اعظمی آب دریای آسترالیا در تابستان می‌باشد.

۴- زیراکه آب دریاهای آسترالیا اکثراً در اثر باران‌ها و تا حدودی در اثر ذوب برف‌های آلپ بوجود می‌آید. به همین علت دبت آبی اعظمی در تابستان می‌باشد یعنی زمانیکه سطح آب در دریاهای موری و دارلینگ بالارفته به دشت هموار سرازیر شده و گاهی باعث تخریبات نیز می‌گردد.

۵- از آب دریاهای موری و دارلینگ در آبیاری زمین‌ها استفاده به عمل می‌آید.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

دریاها:

موقعیت جغرافیایی خاص قارهٔ اقیانوسیه سبب شده است که درین منطقه جهان دریاهای متعددی جریان یابند، زیرابه لحاظ محصور بودن در میان آب ابحار و نیز بهره گیری از رطوبت زیاد آب ابحار وبحیره‌ها، باران در مناطق و جزایر مختلف این قاره زیاد می‌بارد. منطقه آبگیر این دریاها اغلب ارتفاعاتی است که در جزایر وجود دارد. نباید فراموش کرد که در جزیرهٔ آسترالیا به سبب وسعت زیاد این جزیره دریاهای نسبتاً طولانی تر وجود دارند، در سایر جزایر به سبب کمی وسعت، طول دریاها کوتاه است. مهم ترین دریاهای آسترالیا عبارت اند از:

دارلینگ (Darling) که به خلیج آسترالیا می‌ریزد.

دریای لاچ لن (Lachlan)که به رود دارلینگ می‌پیوندد.

دریای فلیندرز(Flinders) که به خلیج کارپنتاریا می‌ریزد.

رود فورتس کو(Fortes cue)که به اوقیانوس هند می‌ریزد.

دریای مور چی سون(Murchison)که به اقیانوس هند می‌ریزد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیستم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جهیل‌های آسترالیا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با جهیل‌های قاره آسترالیا. اهداف جزیی: - آشنایی به مهمترین و بزرگترین جهیل نمک دار آسترالیا. - موقعیت جهیل‌های آسترالیا را بدانند و روی نقشهٔ نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	شیوهٔ توضیحی،سؤال وجواب، فعالیت انفرادی و گروپی	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ طبیعی آسترالیا، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب)، ارزیابی فعالیت‌ها	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجهٔ فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: جهیل‌ها در کدام بخش آسترالیا موقعیت دارند؟	

۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- محتوای درس بیستم را معرفی میکند. - جهیل‌های آسترالیا را معرفی و توضیح می کند. - جهیل‌های آسترالیا را روی نقشهٔ نشان می‌دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می کند. - شاگردان را بخاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - از کار گروپی نظارت می کند. - سؤال‌های درس را مطرح می کند. - سؤالهای شاگردان را حل می کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- به توضیحات معلم گوش میدهند. - جهیل‌ها را روی نقشهٔ تثبیت میکنند. - در مورد تصاویر بحث می کنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرأ می کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - سؤال‌ها را مطرح میکنند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاداشت می گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- پایین ترین نقطه آسترالیا در جهیل ایر موقعیت دارد.

۲- جهیل‌های آسترالیا ایر، تورنس، گایردنر، کارنگی، بارلی، مور وغیره می‌باشد.

۳- بعضاً به علت گرمای شدید آب این جهیل‌ها تبخیر شده و خشک می گردند و جهیل‌ها به جهیل‌های نمکسار تبدیل می‌شوند.

۹– دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

جهیل‌ها: در جزیرهٔ بزرگ آسترالیا جهیل‌های زیادی وجود دارد که این چنین جهیل‌ها در سایر جزایر اقیانوسیه وجود ندارد که تعداد زیادی آنها پس از باریدن باران‌ها پر از آب می‌شوند.
این جهیل‌ها بیشتر در قسمت‌های جنوب و جنوب غرب آسترالیا وجود دارند. جهیل مهم آسترالیا ایرنام دارد، که در جنوب غرب منطقه ارتزین (آبهای زیر زمینی) قرار گرفته و جمعیت کمی در اطراف آن سکونت دارند زیرا این جهیل اغلب خشک و سطح آن پوشیده از قشر نمک است. علاوه از جهیل‌های فوق الذکر جهیل‌های دیگری. مانند:کارنگی، بارلی، مور، ایر، فروم، گریگوری، کاری وغیره نیز در آسترالیا وجود دارد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست ویکم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">اقلیم آسترالیا</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
آشنایی با اقلیم قاره آسترالیا.
اهداف جزیی:
– آشنایی با فصول مختلف سال در قارهٔ آسترالیا.
– آشنایی با مشخصات اقلیمی آسترالیا.
– آشنایی با تقسیم بندی مناطق اقلیمی آسترالیا.
– مناطق مهم اقلیمی را روی نقشهٔ تثبیت و نشان دهند.</td></tr>
<tr><td>۳ - روش‌های تدریس</td><td colspan="2">شیوهٔ توضیحی، کار انفرادی، سؤال وجواب، فعالیت گروپی.</td></tr>
<tr><td>۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ طبیعی و مناطق اقلیمی آسترالیا، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب)، ارزیابی فعالیت‌ها</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری،
ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجهٔ فعالیت خارج از صنف</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه:
کدام مناطق آسترالیا اقلیم استوایی و تحت استوایی دارد؟</td></tr>
</table>

۷- **فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)**	**فعالیت‌های یادگیری شاگردان**	وقت به دقیقه
- محتوای درس بیست و یکم را معرفی میکند. - خصوصیات اقلیمی هر منطقه آسترالیا را توضیح میکند. - مناطق اقلیمی آسترالیا را به روی نقشهٔ نشان میدهد. - شاگردان را بخاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - از کار گروپی نظارت می کند. - سؤال‌های درس را مطرح میکند. - سؤال‌های شاگردان را حل می کند. - و ظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - مناطق اقلیمی را روی نقشهٔ تثبیت میکنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را انجام میدهند. - سؤال‌ها را مطرح می کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- ساحات زیادی از مناطق مرکزی و غربی آسترالیا اقلیم صحرایی دارد.

۲- مناطق کوهستانی آسترالیا سالانه به طور اوسط بارنده گی زیاد دارد.

۳- خط جدی از میان آن می گذرد و دارای تابستان‌های گرم و زمستان‌های معتدل می‌باشد.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

آسترالیا آب و هوای متنوع و گوناگون دارد. ولی این گوناگونی به علت وجود اقیانوسها و نبودن کوه‌های مرتفع همگون تعدیل می‌شود. رویهم رفته آسترالیا کشوری گرم محسوب می‌شود.

مدار خط جدی از میان آن عبور میکند و فصول آن عکس نیمکرهٔ شمالی است. در جنوب مدار خط جدی تابستان‌ها گرم و زمستان‌ها معتدل است. حدود $\frac{۲}{۳}$مساحت آسترالیا آنچنان خشک است که بدرد فعالیت زراعت نمی‌خورد. در شمال آسترالیا در تابستانها بارانهای موسمی می‌بارد، ولی بادهای باران آور در جنوب این کشور بادهای غربی هستند که در طول زمستان می‌وزد. در برخی نواحی آسترالیا مقدار بارنده گی بسیار کم است و ممکن است باعث بوجود آمدن خشکسالی شود.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و دوم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">جغرافیای سیاسی آسترالیا</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">ـ از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
- آشنایی با جغرافیای سیاسی آسترالیا.
اهداف جزیی:
– با دولت فدرالی، شاهی مشروطه یا شاهی پارلمانی آشنا شوند.
– با تقسیمات سیاسی قارهٔ آسترالیا آشنا شوند.
– ایالات آسترالیا را روی نقشهٔ نشان دهد.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">شیوهٔ توضیحی، کار انفرادی، سؤال وجواب، فعالیت گروپی.</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">نقشهٔ سیاسی براعظم آسترالیا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) کار عملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری،
ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجه فعالیت خارج از صنف.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه:
طرز حکومت آسترالیا چگونه است؟</td></tr>
</table>

وقت به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵	- ارتباط درس گذشته و درس جدید را میدانند. - به توضیحات معلم گوش می‌دهند. - ایالات مختلف را روی نقشهٔ تثبیت و تشخیص مینمایند. - در مورد تصاویر بحث می‌کنند. - در گروپ‌ها فعالیت‌های داخل صنف را عملی می‌کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - مشکلات خود را با معلم محترم مطرح می‌نمایند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می‌گیرند.	- ارتباط درس گذشته را با درس جدید تأمین کند. - محتوای درس بیست و دوم را معرفی کند. - طرز حکومت و تقسیمات سیاسی آسترالیا را توضیح کند. - شهرها و پایتخت آن را معرفی کند. - ایالات مختلف آسترالیا را روی نقشهٔ نشان دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت کند. - شاگردان را بخاطر فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم کند. - از کار گروپی نظارت کند. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توصیه کند.

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱– به شش ایالت، ولز جدید جنوبی، ایالت ویکتوریا، کوینزلند، آسترالیای جنوبی، آسترالیای غربی، تسمانیا و دو منطقهٔ مستقل پایتخت کانبرا و منطقه شمالی تقسیم گردیده است.

۲- آسترالیا در سال ۱۹۰۱ م استقلال خود را از انگلستان کسب نموده است.

۳- طرز حکومت آسترالیا شاهی مشروطه و یا شاهی پارلمانی میباشد.

۴- پایتخت آسترالیا در قسمت جنوب شرق در ایالت نیوساوت ولز موقعیت دارد.

۹– دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

در ۲۸ جنوری سال ۱۷۸۸ م برای اولین بار در آسترالیا، یک ((کالونی)) انگلیسی، یعنی اجتماع از اتباع انگلیسی در آسترالیا تشکیل شد و این مقدمه ای برای توسعهٔ نفوذ سیاسی و اقتصادی دولت بریتانیای کبیر در سایر نقاط این جزیره بود. این ((کالونی)) در سواحل جنوب شرقی آسترالیا که بعدها به یاد بود ملکه ویکتوریا، فرمانروای مقتدر انگلیسی (ویکتوریا) نام گرفته، تأسیس شد و افراد آن عده ای از ماجرا جویان، تبعیدیها و محکومین به اعمال شاقه بودند و ۱۱۳ سال بعد، کشور مشترک المنافع آسترالیا در حالی که فرمانروای آن را پادشاه یا ملکه انگلیس انتخاب می کرد، رسماً تأسیس شد و این تاریخ، روز اول جنوری سال ۱۹۰۱ م بود (اولین روز از اولین سال قرن بیستم)آسترالیا، هفت پارلمان دارد که در هرکدام از ایالات، مسایل مربوط به آن ایالت را رسیده گی می کند ویک پارلمان عمومی و مشترک در کانبرا واقع شده است که مسایل مربوط به تمام مملکت را رسیده گی می‌کند با این توضیح حکومت آسترالیا را میتوان نوع حکومت فدرالی نامید که شبیه امریکا و کانادا می‌باشد.

هر ایالت پاسخگوی تعلیم و تربیت، صحت، امنیت، راه سازی و جاده سازی خود این ایالت است و حکومت مرکزی به اردو (نیروی هوایی، بحری، زمینی)، پست، تلفن و تعیین سیاست در رابطهٔ با کشورهای دیگر، و مسایل نظیر تعیین گمرکات و مالیات بر واردات و غیره می‌پردازد.

بسیاری از مسایل مربوط به زراعت، تجارت، صنعت خدمات را طور مشترک پارلمان هر ایالت و پارلمان عمومی انجام می‌دهند. هنگامی که در ۱۹۰۱ م پارلمان مشترک تأسیس شد بر اثر موافقت همه، کانبرا به پایتخت یا مرکز آن انتخاب گردید.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و سوم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای بشری آسترالیا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با جغرافیای بشری آسترالیا. اهداف جزیی: - با نفوس و نژاد مردم آسترالیا آشنا شوند. - با تراکم نفوس در مناطق مختلف آسترالیا آشنا شوند. - با مهاجرین جدید و فیصدی نژادهای مختلف در آسترالیا آشنا شوند. - تراکم نفوس را در مناطق مختلف آسترالیا روی نقشهٔ نشان دهند.	
۳ - روش‌های تدریس	شیوهٔ توضیحی، کار انفرادی، سؤال وجواب، فعالیت گروپی.	
۴ - سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ تراکم نفوس آسترالیا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجه فعالیت خارج از صنف	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: در کدام مناطق آسترالیا تراکم نفوس بیشتر است؟	

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- محتوای درس بیست و سوم را معرفی کند. - تراکم نفوس را در مناطق مختلف آسترالیا توضیح دهد. - مراکزی را که تراکم نفوس در آن بیشتر است روی نقشهٔ نشان دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت کند. - شاگردان را بخاطر فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم کند. - از کار گروپی نظارت کند. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه کند.	- به توضیحات معلم گوش دهند. - تراکم نفوس را روی نقشه تثبیت و تشخیص نمایند. - در مورد تصاویر بحث کنند. - در گروپ‌ها فعالیت‌های داخل صنف را عملی کنند. - سؤال‌ها را مطرح کنند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- از جنوب شرق آسیا به آسترالیا مهاجرت کرده اند تعداد آنها به (۶۰۰۰۰) نفر می‌رسد.

۲-اکثریت نفوس فعلی آسترالیا را سفید پوستان اروپایی به خصوص انگلیسها تشکیل میدهند.

۳- نفوس افغانستان در سال ۲۰۰۵ میلادی بیش از ۲۵ میلیون و مساحت آن به ۶۵۲ هزار کیلومتر مربع –نفوس آسترالیا در سال ۲۰۰۵ میلادی بیش از ۲۰ میلیون نفر و مساحت آن بیش از ۷ میلیون کیلومترمربع میباشد. افغانستان کشوری محاط به خشکه، آسترالیا یک قاره یا یک جزیرهٔ بزرگ است که نسبت به نفوس آن مساحت آن زیاد می‌باشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

بومیان آسترالیا:

نخستین ساکنان آسترالیا را بومیان تشکیل می‌دهند که از جنوب شرق آسیا بدانجا مهاجرت کرده الی جزیرهٔ تاسمانی پراکنده شده بودند. و به ویژه در مناطق مرکزی آسترالیا که کاملاً خشک است حیات بسر میبرند.

گمان میرود که بومیان آسترالیایی سی هزار سال قبل به این سرزمین وارد شده باشند در سال‌های ۱۷۰۰ م حدودی دو هزار تن از بومیان در جزیره تاسمانی بسر می‌بردند. با شروع اکتشافات سفید پوستان در دو صد سال قبل ووقوع جنگ بین آنان و بومیان آسترالیا، تعداد جمعیت بومیان روبه کاهش گذاشت در آن زمان جمعیت بومیان آسترالیا به ۳۰۰ هزار نفر می‌رسید که به ۵۵۰ قبیله تقسیم شده بودند و هر قبیله از چندین طایفه تشکیل می‌شد که بین هر طایفه نیز. بین ۳۰ تا ۶۰ نفر جمعیت داشت با افزایش تعداداروپاییان در آسترالیا، بومیان مناطق شکار خود را از دست دادند و امروز بسیاری از آنان به سبک سنتی خویش به زنده گی در ۳۵۰ محدوده بومی ادامه می‌دهند برخی دیگر نیز در مراکز پرورش گوسفند و گاو مشغول شده اند و برخی روانه شهرها شده اند.

نژاد انگلوساکسون (شاخه از نژاد سفید) سیاه پوست (بومیان) و تعدادی از نژادها و دسته‌های دیگر نیز در آسترالیا زنده گی می کنند.

قرار احصائیه سال ۲۰۰۱ م نژاد سفید پوست در آسترالیا ۹۲٪، آسیایی ۶٪ و بومیان آسترالیایی ۲٪ نفوس آسترالیا را تشکیل میدهد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و چهارم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	دین و زبان آستراليا	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با دین و زبان مردمان آستراليا. اهداف جزی: – با ادیان مختلف در براعظم آستراليا آشنا شوند. – با زبان‌های متنوع در براعظم آستراليا آشنا شوند. – ساحه سکونت پیروان ادیان مختلف را در آستراليا روی نقشهٔ نشان دهند.	
۳ – روش‌های تدریس	شیوهٔ توضیحی، کار انفرادی، سؤال وجواب، فعالیت گروپی.	
۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی	نقشهٔ ادیان آستراليا، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) کارعملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجه فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: کدام دین در آستراليا پیروان بیشتری دارد؟	

۷فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- ارتباط درس گذشته را با درس جدید تأمین مینماید. - محتوای درس بیست و چهارم را معرفی میکند. - دربارهٔ ادیان و زبان‌های آسترالیایی توضیحات میدهد. - ساحهٔ سکونت پیروان ادیان مختلف را روی نقشهٔ نشان میدهد. - مراکزی که در آن پیروان ادیان مختلف پراکنده شده اند روی نقشهٔ نشان میدهد. - شاگردان را بخاطر فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می‌کند. - از کار گروپی نظارت می‌کند. - سؤال‌های درس را مطرح می‌کند. - سؤال‌های شاگردان را حل می‌کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می‌کند.	- ارتباط درس جدید و گذشته را می‌یابند. - به توضیحات معلم گوش میدهند. - ساحه سکونت پیروان ادیان مختلف را روی نقشهٔ می‌بینند. - در مورد تصاویر بحث می‌کنند. - در گروپ‌ها فعالیت‌های داخل صنف را اجرا می‌کنند. - سؤال‌ها را جواب می‌دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می‌گیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- لسان رسمی آسترالیا لسان انگلیسی است، آسترالیا قبلاً مستعمره انگلستان بود و امروز بصورت یک دولت مستقل میباشد واز جمله کا منولت انگستان است. تعداد کسانی که به لسان انگلیسی تکلم میکنند بیشتر است.

۲- در آسترالیا دین عیسوی پیروان بیشتر دارد.

۳- از مناطق مختلف اسلامی به آسترالیا مهاجرت کرده اند مانند کشورهای اندونیزیا، مالیزیا، پاکستان، ایران، افغانستان و ممالک عربی.

۹ – دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

دین وزبان:

دین عیسوی در قسمت‌های مختلف قاره آسترالیا پیروان زیاد دارد، سکنه بیشتر آسترالیا رامهاجرین تشکیل میدهند که از بسیاری نقاط جهان به آنجا مهاجرت نموده و مقیم شده اند زیرا پیروان هرسه مذهب دین عیسوی مانند: (کاتولیک، پروتستانت و ارتودوکس) در میان سکنه آن جزیره یافت می‌شود. منتها پیروان مذهب پروتستانت بیشتر و پیروان مذهب ارتودوکس کمتر است و علت آن اینست که قاره آسترالیا مدت طولانی متعلق به دولت انگلستان بوده و چون مذهب رسمی انگلیس‌ها (انگلیکان) که نوعی از (پروتستانت)است، پیروان مذهب انگلیکان (یا مذهب انگلیس) بیشتر از سایر پیروان مذاهب است.

هم چنان در آسترالیا زبان‌های مختلفی وجود دارد که گاهی این زبانها از یک ریشه و گاهی بکلی از هم متمایز اند در میان همه زبانها انگلیسی گوینده گان بیشتر دارد در قسمت از جزایر غربی به زبان اندونیزیایی صحبت می‌شود علت آن اینست که اندونیزیا به قدری به اقیانوسیه نزدیک است که حتی یکی از جزایر آن بنام گینه جدید میان آسترالیا و اندونیزیا مشترک است در میان همه زبان‌های بومی اقیانوسیه زبان (پولی نزی) صحبت کننده گان بیشتر دارد.

قرار احصائیه‌های سال ۲۰۰۱.م تعداد مسیحی در آسترالیا ۶۸٪ مسلمان ۱,۵٪ بودائی ۱,۹٪، هندو ۰,۵٪ و بقیه ۲۸,۱ فیصد می‌باشد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و پنجم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای اقتصادی	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: - آشنایی با جغرافیای اقتصادی آسترالیا. اهداف جزئی: - با بخش‌های مختلف اقتصاد آسترالیا آشنا شوند. - با زراعت و مالداری آسترالیا آشنا شوند. - با محصولات زراعتی و مالداری آسترالیا آشنا شوند. - ساحات رشد نباتات مختلف آسترالیا را به روی نقشهٔ نشان داده بتوانند.	
۳ - روش‌های تدریس	توضیحی، کار گروپی، مباحثه و سؤال وجواب.	
۴ - سامان، لوازم و مواد ممد درسی	کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ نباتات آسترالیا، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی و یدیویی، سی دی‌های کمپیوتری و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی، سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ - فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: اشاره به نقشهٔ اقتصادی آسترالیا ویا نشان دادن کدام تصویر و یا مطرح کردن سؤال زیر: علایم پیشرفت اقتصادی آسترالیا را درچه می‌بینید؟	

وقت به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷ فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و لغات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم گوش میدهند. - نقشه را می‌بینند و مطالعه میکنند. - شاگردان در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کند. - شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - مطالعه خاموشانه درس جدید. - بخش‌های مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - محتوای جغرافیای اقتصادی، پیشرفت اقتصادی آسترالیا و زراعت و مالداری را توضیح می کند. - ساحات نباتات مختلف را روی نقشهٔ نشان میدهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می کند. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - از کار گروپی نظارت می کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توصیه می کند.

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱: وجود علفچرها و چمنزارهای وسیع طبیعی که در حدود **۳۴** فیصد کل مساحت آسترالیا را پوشانیده اند سبب توسعه و رواج کامل مالداری در این جزیره بزرگ شده است.

۲: محصولات زراعتی نواحی معتدل عبارت انداز: جواری، شفتالو، سیب و ناک که از سواحل جنوب شرق جزیرهٔ تسمانیا به دست می‌آید.

۳: مهمترین محصولات زراعتی و مالداری آسترالیا عبارت از پشم، گوشت، و گندم میباشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

اقتصاد آسترالیا پیشرفت زیادی در عرصه‌های مختلف مانند زراعت، مالداری، معادن، صنعت و تجارت نموده است. در قسمت زراعت سیستم آبیاری و مکانیزه رشد زیادی نموده است که از جملهٔ کشورهای مهم تولید کنندهٔ گندم بشمار میرود.

آسترالیا دارای معادن طلا، زغال سنگ، سرب، یورانیم، مس، بوکسیت وغیره میباشد.

آسترالیا برای سالیان متمادی بر مالداری استوار بود مناطق حوالی دریاهای موری و دارلینگ در جنوب شرقی، سرزمین علفزاری مناسب پرورش مالداری بود. این مناطق بعدها به مرکز پرورش گوسفند توسعه یافت و حالا حدود ۱۷۵ میلیون گوسفند در نیوساوت ویلز یافت میشود.

امروز مراکز پرورش رمه‌ها از این مناطق به نواحی کوینزلند انتقال یافته است که برعلاوه گوسفند پرورش گاو نیز در قسمت‌های جنوبی کوینزلند که بازارهای محلی وسیع دارد توسعه یافته است. موقعیت آسترالیا و احتیاج انگلستان به پشم گوسفند بخصوص از هنگامی که کارخانه‌های پشمینه بافی در انگلستان شروع به کار کرد و از طرفی نیاز به گوشت گوسفند که همیشه برای انگلستان مهم بوده است، باعث پیشرفت مالداری آسترالیا گردیده است.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و ششم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">معادن و صنایع آسترالیا</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
آشنایی با معادن و صنایع آسترالیا.
اهداف جزیی:
– با انواع معادن آسترالیا آشنا شوند.
– انواع صنایع آسترالیا را نام گرفته بتوانند.
– با پیشرفت صنایع آسترالیا آشنا شوند.
– در نقشهٔ معادن و راه‌های آسترالیا، مناطقی که در آن معادن مختلف وجود دارند تثبیت و نشان داده بتوانند.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیحی، کار گروپی و انفرادی، مباحثه، سؤال وجواب.</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم و موادممد درسی</td><td colspan="2">کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ معادن و صنایع آسترالیا، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی(سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری،
ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجهٔ فعالیت خارج از صنف.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه:
وضع معادن و صنایع در آسترالیا چگونه است ؟</td></tr>
</table>

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- تأمین ارتباط درس جدید با درس گذشته. - عنوان درس جدید را روی تخته مینویسد. - مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه میکند. - بخش‌های مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - محتوای معادن و صنایع را توضیح می کند.. - مناطق معدنی آسترالیا را در نقشه نشان میدهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می کند. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - از کار گروپی نظارت می کند. - سؤال‌های درس را مطرح می کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- تأمین ارتباط درس جدید را بادرس گذشته می‌یابند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و لغات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشه را می‌بینند و مطالعه میکنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجهٔ بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کنند. - به سؤال‌های درس جواب میدهند. - سؤال‌ها و مشکلات خویش را مطرح میکنند. - وظیفهٔ فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- یوارنیوم در ایالات نیو ساوت ویلز و منطقهٔ شمالی وجود دارد.

۲- معادن آهن در ایالات آسترالیای غربی و آسترالیای جنوبی قرار دارند.

۳- صنایع آسترالیا بیشتر در نواحیی متمرکز هستند که امکانات اولیه برای ایجاد صنایع موجود بوده و به خصوص در نواحی که بازارهای وسیع خرید و مصرف در آن جاها وجود دارد؛ مانند: ایالت نیوساوت ولز وغیره.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

از دهه ۱۹۵۰م به بعد زمین شناسان به اکتشافات مواد معدنی آسترالیا پرداخته اند و اکتشافات و استخراج معادن روز به روز وسعت بیشتری پیدا میکند امروز آسترالیا یکی از کشورهای عمدهٔ تولید کننده وصادر کنندهٔ مواد معدنی محسوب میگردد. این کشور دومین تولید کنندهٔ سنگ آهن؛ همچنین بزرگترین تولید کننده بوکسیت جهان است که برای تولید المونیم مورد استفاده قرار می‌گیرد. سایر مواد معدنی که در آسترالیا استخراج میشوند، عبارت اند از طلا، نکل، مس، سرب، تیتانیم و اخیراً منابع یورانیم در شمال این کشور کشف شده است و این کشور پس از امریکا دومین ذخایر بزرگ یورانیوم جهان را در اختیار دارد. مهمترین منطقه نفتی آسترالیا در تنگه باس قرار دارد.

از جنگ جهانی دوم به بعد صنایع آسترالیا به پیشرفت‌های بزرگی نایل شده اند. صنایع قدیمی این کشور برپایهٔ محصولات حیوانی بنا شده بود ولی در حال حاضر افزایش سریعی در صنایع کالاهای مصرفی وصنایع سنگین دیده میشود. طور مثال در ظرف سی سال اخیر تولید فولاد کشور به شش برابر افزایش یافته است. صنایع آهن و فولاد آسترالیا عمدتاً در نیوساوت ویلز مستقر شده اند. علاوه بر فولاد صنایع مهندسی و کاغذ سازی، صنایع عمده شامل مواد غذایی، کیمیاوی و منسوجات است.

صنایع کیمیاوی از منابع محلی مانند زغال سنگ و شیرهٔ قند و نمک و گوگرد، مواد اصلی کیمیاوی لازم را برای مواد منفجره، پلاستیک و کود کیمیاوی فراهم می‌نمایند و صنایع تکه بافی قادر است به منابع محلی متکی باشد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و هفتم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	جغرافیای مواصلاتی	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با جغرافیای مواصلاتی آسترالیا. اهداف جزیی: – به مواصلات آسترالیا آشنا شوند. – درباره ترانسپورت هوایی، زمینی و آبی آسترالیا معلومات حاصل نمایند. – راه‌های ترانسپورتی آسترالیا را روی نقشه نشان داده بتوانند.	
۳ – روش‌های تدریس	تشریح، کار گروپی، مباحثه و سؤال وجواب.	
۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی	کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ مواصلاتی آسترالیا، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی، (سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، کنترول حاضری و فعالیت خارج از صنف ارزیابی درس گذشته.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: نشان دادن یک تصویر درس و نظر خواستن دربارهٔ آن و یا مطرح کردن سؤال زیر: ترانسپورت زمینی، آبی وهوایی آسترالیا در کدام سطح است؟	

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه می کند. - بخش‌های مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - لغات و اصطلاحات مشکل را حل می کند. - محتوای مواصلات را توضیح می کند. - خطوط مهم مواصلاتی را روی نقشهٔ مواصلات آسترالیا نشان میدهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت می کند. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - وظیفهٔ فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و تفاوت اصطلاحات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشه را می‌بینند و مطالعه میکنند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- آسترالیا دارای راه‌های مواصلاتی ذیل مانند : آبی، هوایی و زمینی (راه آهن و موتررو) میباشد.

۲- تمام انواع ترانسپورت در آسترالیا از پیشرفت خوب برخوردار است اما بطور نسبی راه‌های آهن و آبی برای حمل و نقل در آسترالیا اهمیت زیاد دارد.

۳- ترانسپورت هوایی در آسترالیا میان شهرهای ازهم دور افتاده قابل اهمیت زیاد بوده و پیشرفت خوب کرده است.

۹– دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

در آسترالیا انواع مختلف ترانسپورت مانند ترانسپورت هوایی، آبی و زمینی (خطوط ریل و سرک‌ها) وجود دارد.

در آسترالیا پنج شهر بزرگ بنادر بحری هستند و هر یک از آنها مرکز یکی از ایالات آسترالیا است.

یکی از علل مدنیت شگفت انگیز آسترالیا و تمرکز نفوس مدنی آن در شهرهای بندری کیفیت فوق العاده تجارتی اقتصاد آسترالیا است. مقدار زیادی از محصولات نواحی روستایی آسترالیا از طریق بحر صادر می‌شود و بخش مهمی از اجناس مربوط به تجارت داخلی آن کشور توسط کشتی‌های ساحلی از بندری به بندر دیگر ارسال می گردد. البته درانتقال اموال تجارتی باید تذکر داد که ارزان ترین و نازلترین قیمت در بخش انتقال اموال تجارتی از طریق ترانسپورت آبی میباشد.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و هشتم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">اقیانوسیه</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
آشنایی با اقیانوسیه و جزایر آن.
اهداف جزیی:
– با وضع طبیعی جزایر اقیانوسیه آشنا شوند.
– با وضع بشری جزایر اقیانوسیه آشنا شوند.
– جزایر مهم اقیانوسیه را روی نقشه نشان داده بتوانند.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیحی، کار گروپی و انفرادی، مباحثه و سؤال وجواب.</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی</td><td colspan="2">کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ اقیانوسیه، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی(سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کارعملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری،
ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجهٔ فعالیت خارج از صنف.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه:
نصب نقشهٔ اقیانوسیه پیش روی صنف.
جزایر اقیانوسیه در کدام بحر موقعیت دارند؟</td></tr>
</table>

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه میکند. - نقاط مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - لغات و اصطلاحات مشکل را توضیح می کند. - محتوای درس اقیانوسیه را توضیح می کند. - موقعیت جزایر اقیانوسیه را روی نقشه نشان میدهد. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و لغات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشه را می‌بینند و مطالعه میکنند. - شاگردان در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجهٔ بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کند. - شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- جزیره‌های بزرگ اقیانوسیه عبارت از جزایر گینهٔ جدید، نیوزیلاند، سلیمان و فیجی میباشد.

۲- مردمان جزایر اقیانوسیه بصورت عموم از لحاظ نژادی به سه گروپ تقسیم شده اند که عبارت اند از: ملانزیها، میکرونزیها و پلی نزیها.

۹– دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

جزایر اقیانوسیه را به دو گروپ عمده قاره یی و اقیانوسی می‌توان تقسیم نمود.

جزایر قاره یی: چین خورده گی‌ها و کوهستان‌های که در امتداد جهیل‌های عمیق اقیانوسی موازی با خشکی‌ها قرار گرفته اند جزایر وسیعی را در حاشیه غربی اقیانوس آرام بوجود آورده که اغلب دارای رسوبات دگرگون شده ناشی از آتشفشانهای نفوذی هستند در این جزایر سنگها دارای مقداری سیلسیم و المونیم هستند. جزایر قاره یی عمدتاً وسیعتر و تعداد آنها زیادتر و دارای خاک‌های غنی تر و پوشش گیاهی متراکم تر نسبت به جزایر اقیانوسی میباشد.

جزایر اقیانوسی: از نواحی عمیق که شکستگی‌های در آن پدید آمده گدازۀ بزالتی به بیرون نفوذ کرده و آتشفشانهای بحری را بوجود آورده است. در جاهایی که قله آتشفشان‌های مذکور از آب سربر آورده است، جزایر تشکیل شده که از جمله میتوان از جزایر تشکیل شدۀ ملانزی و میکرونیزیا نام برد. مساحت جزایری که بدینگونه تشکیل شده اند از کوچک تا متوسط است. جزایرهاوایی نمونه ای از جزایر اقیانوسی هستند که بر اثر فعالیت آتشفشانها ایجاد شده است. ارتفاع قلۀ پوشیده از برف‌هاوایی به ۴۲۰۰ متر میرسد. جزایر آتشفشانی دارای ذخایر غنی از سنگ آهن و اکسیدهای مگنیزیم بوده و پوشیده از جنگل اند.

برخی از جزایر اقیانوسی دارای منشأ مرجانی هستند اگرچه این مرجان‌ها روی مواد آتشفشانی مستقر شده اند ولی قسمت خارج از آب این جزایر توسط مرجان‌ها بوجود آمده است.

در آب‌های کم عمق نواحی گرمسیر مرجان‌ها به فعالیت خود ادامه داده و هم بر روی مواد آتشفشانی و هم بر روی جزایر قاره یی مستقر میشوند و جزایر مرجانی را که قسمت اعظم مواد آن از سنگ آهک است بوجود می‌آورند.

پلان رهنمای تدریس درس (بیست و نهم)

وقت تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	وضع اقتصادی جزایر اقیانوسیه	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با جغرافیای اقتصادی اقیانوسیه. اهداف جزیی: – وضعیت اقتصادی جزایر اقیانوسیه را تفسیر و بیان کرده بتواند. – با محصولات زراعتی جزایر اقیانوسیه آشنا شوند. – با مواد معدنی جزایر اقیانوسیه آشنا شوند. – با انواع صنایع اقیانوسیه آشنا شوند. – با سیستم حمل و نقل اقیانوسیه آشنا شوند.	
۳ – روش‌های تدریس	توضیحی، کار گروپی و انفرادی، مباحثه و سؤال وجواب.	
۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی	کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشه اقیانوسیه، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی(سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: در تصاویر چی را می‌بینید؟	

۷_ فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- عنوان درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه میکند. - نقاط مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - لغات و اصطلاحات مشکل را توضیح می کند. - دربارهٔ زراعت، معادن، صنایع، تجارت و مواصلات جزایر اقیانوسیه توضیحات میدهد. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و لغات اصطلاحات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجهٔ بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند و اجرا میکنند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- تولیدات عمده زراعتی جزایر اقیانوسیه عبارت از ناریال، کیله، میوهٔ درختان، کاکاؤ، مرچ و قهوه میباشد.

۲- مهمترین مواد معدنی جزایر اقیانوسیه عبارت از فاسفیت، نکل،؛ کروم، آهن، کوبالت، منگنیز، طلا و مس میباشد.

۳- اساس صنایع جزایر اقیانوسیه را محصولات زراعتی تشکیل میدهد. صنایع تهیهٔ روغن ناریال، صابون، شکر و کنسرو سازی از این جمله میباشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

جزایر اقیانوسیه در تمام عرصه‌ها خصوصاً زراعت، معادن و صنعت، جهان گردی و حمل و نقل پیشرفت زیاد نموده است. چنانچه در قسمت زراعت مهمترین محصولات زراعتی آنرا ناریال، کیله و میوه درختان که از جمله محصولات درختی اند تشکیل میدهد و در همه جا زنده‌گی مردم از طریق کشاورزی اداره میشود. مهمترین محصول ریشه ای سیب زمینی شیرین است.

محصولات سرزمین‌های آتشفشانی بیش از جزایر مرجانی تنوع دارد در همه جای اقیانوسیه کشاورزی سنتی رواج دارد. خانواده‌ها در مناطق خود حق ماهیگیری را دارند.

یگانه محصول صادراتی همه جزایر کوپرا (مغز ناریال) است از روغن ناریال نیز برای تهیه روغن نباتی و صابون استفاده میشود. روغن ناریال و کیله به کشورهای مختلف صادر میشود. کشت کاکائو، مرچ سیاه و قهوه هم به عنوان منبع در آمدی رواج یافته است. در جزایر اقیانوسیه ذخایر فاسفیت، نکل، کروم، آهن، کبالت، منگنیز، طلا و بزرگترین معدن مس جهان وجود دارد.

مهمترین صنایع جزایر اقیانوسیه بر پایهٔ محصولات کشاورزی مانند تهیه روغن ناریال، صابون، شکر و کمپوت سازی و کارخانجات اره کشی احداث شده است.

جهانگردی در آغاز سالهای ۱۹۵۰ که پرواز طیارات جت‌های عظیم مسافر بری آغاز شد صنعت توریزم در اقیانوسیه رشد نمود و با ورود جهان گردان احداث میدان‌های هوایی، مغازه‌ها و رستورانت‌ها توسعه یافت در حال حاضر مردم اقیانوسیه برای ارتباط خود با یکدیگر و یا سایر ملل جهان وابستگی زیادی به کشتی و طیاره دارند. کشتی‌های با ظرفیت و ابعاد متفاوت بنادر بزرگ و کوچک را به هم می‌پیوندند و طیاره‌ها در جابجایی مسافر و بار، نقش بسزای دارند.

پلان رهنمای تدریس درس (سی ام)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>۱- موضوع درس</td><td colspan="2">نیوزیلاند</td></tr>
<tr><td>۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند:
هدف کلی:
آشنایی با کشور نیوزیلاند.
اهداف جزیی:
– با موقعیت جغرافیایی نیوزیلاند آشنا شوند.
– با وضعیت طبیعی، بشری و اقتصادی نیوزیلاند آشنا شوند.
– کوه‌ها و دریاهای مشهور کشور نیو زیلاند را در نقشه‌ها نشان داده بتوانند.</td></tr>
<tr><td>۳ – روش‌های تدریس</td><td colspan="2">توضیحی، کار گروپی، مباحثه و سؤال وجواب.</td></tr>
<tr><td>۴ – سامان، لوازم و مواد ممد درسی</td><td colspan="2">کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ اقیانوسیه و نیو زیلاند، تخته و تباشیر و در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</td></tr>
<tr><td>۵- شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">شفاهی، کتبی (سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</td><td>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری،
ارزیابی درس گذشته، کنترول نتیجه فعالیت خارج از صنف.</td><td rowspan="2">۱۰ دقیقه</td></tr>
<tr><td>ایجاد انگیزه:
نصب نقشهٔ نیو زیلاند پیش روی صنف و مطرح کردن سؤال زیر.
نیوزیلاند در کدام قسمت کره زمین موقعیت دارد؟</td></tr>
</table>

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - مطالعه خاموشانه درس جدید. - موقعیت نیوزیلاند، کوه‌ها و دریاهای مهم آنرا در نقشه تثبیت میکنند. - وضعیت طبیعی، بشری و اقتصادی کشور نیو زیلاند را توضیح میکند. - سؤال‌های درس را مطرح میکند. سؤال‌های شاگردان را جواب میدهد. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می کند.	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند و لغات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم محترم گوش میدهند. - نقشهٔ را می‌بینند و مطالعه میکنند. - سؤال‌ها را جواب میگویند و مشکلات و سؤال‌های خویش را مطرح میکنند. - شاگردان در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارائه می کند. - شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- نیوزیلاند از دو جزیرهٔ بزرگ تشکیل گردیده است که بنام‌های جزیرهٔ شمالی و جزیرهٔ جنوبی یاد میشود.
۲- تعداد زیاد نفوس نیوزیلاند در جزیره شمالی سکونت دارند.
۳- پیداوار عمدهٔ زراعتی نیوزیلاند گندم، جو، جودر و علوفه برای حیوانات میباشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

نیوزیلاند کشور کوهستانی است بعضی از قله‌ها در جزیرهٔ جنوبی دو برابر کوهستان‌های آسترالیا ارتفاع دارند.

جزیرهٔ شمالی یک جزیرهٔ آتشفشانی است، بلندترین قله آن کوک در حدود ۳۷۰۰ متر ارتفاع دارد بعضی از قلل آن هنوز فعال هستند بیشتر منطقه از شیست‌های آتشفشانی پوشیده شده و چشمه‌های آب گرم فراوانی در سراسر منطقه به چشم می‌خورد. آب بعضی از چشمه‌ها به نقطهٔ جوش میرسد و به علت وجود املاح فراوان آب آنها سنگین است.

برخلاف آسترالیا نیوزیلاند سرزمین پر باران است در تمام مناطق در جزیرهٔ شمالی بارنده گی بین ۷۰۰ تا ۱۵۰۰ میلی متر در سال است. جزیرهٔ جنوبی با کوهستانی که از شمال به جنوب کشیده شده وضع متفاوتی دارد. دامنهٔ غربی این منطقه نسبتاً پر باران بوده و تنها منطقهٔ مرکزی کانتربوری و اتاگو باران حدود ۵۰۰ تا ۷۰۰ میلی متر در سال دریافت می‌کند که نسبت به بقیه مناطق تقریباً کم است.

پلان رهنمای تدریس درس (سی و یکم)

وقت تدریس: (دو ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
۱- موضوع درس	انتارکتیکا (قطب جنوب)	
۲- اهداف آموزشی(دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	از شاگردان انتظار میرود که در پایان تدریس به اهداف زیردست یابند: هدف کلی: آشنایی با انتارکتیکا (قطب جنوب). اهداف جزیی: – با موقعیت جغرافیایی انتارکتیکا آشنا شوند. – با اکتشافات جغرافیایی قاره انتارکتیکا آشنا شوند. – با وضعیت طبیعی قارهٔ انتارکتیکا آشنا شوند. – در نقشه انتارکتیکا (قطب جنوب) را نشان داده بتوانند.	
۳ – روش‌های تدریس	توضیحی،کار گروپی و انفرادی، مباحثه، سؤال وجواب.	
۴ – سامان، لوازم ومواد ممد درسی	کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، نقشهٔ انتارکتیکا، تخته و تباشیر و در صورت امکان فلم‌های جغرافیایی ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	
۵- شیوهٔ ارزیابی	شفاهی، کتبی، سؤالهای کوتاه جواب، ارزیابی فعالیت‌ها) و کار عملی	
۶ – فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته، کنترول فعالیت خارج از صنف.	۱۰ دقیقه
	ایجاد انگیزه: نصب نقشهٔ انتارکتیکا (قطب جنوب) پیش روی صنف و مطرح کردن سؤال زیر: انتارکتیکا چه گونه کشف شد؟	

۷ _فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	وقت به دقیقه
- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - مطالعه خاموشانه درس جدید. - بخش‌های مهم درس جدید را روی تخته می‌نویسد. - لغات و اصطلاحات مشکل را توضیح می‌کند. - محتوای درس انتارکتیکا (قطب جنوب) را توضیح می‌کند. - در نقشه انتارکتیکا را نشان میدهد. - سؤال‌های درس را مطرح میکند. - سؤال‌های شاگردان را جواب میدهد. - شاگردان را بخاطرانجام فعالیت داخل صنف در گروپ‌ها تنظیم می‌کند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توصیه می‌کند.	- درس جدید را خاموشانه مطالعه میکنند لغات و اصطلاحات مشکل را یاداشت میکنند. - به توضیحات معلم گوش میدهند. - نقشه را می‌بینند و مطالعه میکنند. - سؤال‌ها را جواب می‌گویند و مشکلات و سؤال‌های خویش را مطرح میکنند. - شاگردان در گروپ‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا میکنند و باهم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارائه می‌کند. - شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت میگیرند.	۳۵

۸. جواب به سؤال‌های متن درس:

۱- انتارکتیکا در قطب جنوب موقعیت دارد و توسط سه بحر یعنی بحر آرام، بحر اتلانتیک و بحر هند احاطه شده است.

۲- کاشفین انتارکتیکا: یک افسر نیروی بحری انگلیس به نام جیمز کوک توانست به زحمت زیاد خود را به انتارکیتکا برساند و گزارش داد که حتی هیچ حیوانی نیز در این یخبندان قادر به ادامهٔ زنده گی نیست پنجاه سال بعد در سال ۱۸۱۸ میلادی یک بحر پیمای امریکایی به نام ناتانیل پالمر از امریکای جنوبی (ارجنتاین) موفق شد خود را به نزدیک ترین نقطهٔ قطب جنوب انتارکتیکا برساند. بعداً روبرت فالکن سکات انگلیسی ویک بحر پیمای نارویژی بنام روالد آموندسن در این کشفیات شرکت کردند.

۳- قطب جنوب آب و هوای بسیار سرد دارد که در زمستان درجه حرارت هوا تا منفی ۸۹ درجه سانتیگراد میرسد هیچ گیاهی در این قاره قادر به رشد و نمو نیست فقط در بعضی بخش‌های این قاره نباتات از نوع گل سنگ میروید و در آب‌های حاشیه قطب جنوب انواع از حیوانات بحری نیز زنده گی می‌کنند.

۴ـ تحقیقاتی که برای کشف معادن انتارکتیکا صورت گرفته نشان میدهند که در انتارکتیکا ذخایر قابل ملاحظهٔ آهن، زغال سنگ، نفت، گاز و سایر مواد معدنی وجود دارد که برای استخراج آن به سبب مصارف گزاف و سنگین فعلاً دلچسپی وجود ندارد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

انتارکتیکا عبارت از ساحۀ قطب جنوب کرۀ زمین میباشد. این ساحه از نگاه شرایط طبیعی خود سردترین قسمت کرۀ زمین به شمار می‌آید این ساحه به استثنای بعضی از جزایر آن عاری از نفوس دایمی میباشد.

انتارکتیکا خیلی بعدتر از قاره‌های دیگر جهان کشف گردید، اگرچه دربارۀ موجودیت آن جغرافیادانان و بحر پیماها حتی در سده‌های میانی فرضیه‌های ارائه کرده بودند. برای نخستین بار سواحل این قاره و جزایر متعدد متعلق به انتارکتیکا را بحرپیماهای روسی در هنگام یک مسافرت تحقیقاتی درسال‌های ۱۸۱۹- ۱۸۲۱ میلادی به رهبری ف.ن بیلینسگا و زین و.م. پ لازا روف مشاهده کردند.

در دهه‌های بعدی انتارکتیکا توجه خاص پژوهشگران و بحر پیماهای کشورهای مختلف راهم به مثابه پرابلم‌های علمی ناحل و هم از حیث ثروت‌های بزرگ حوضه‌های آبی خود جلب کرد.